

ПОРОГИ

Голодомор – 33:
Світ має визнати Геноцидом!

- * Батіг та льодяник по-чеськи: новим законом по іноземцях та “зелена карта”
- * Що нам принесе Шенген?
- * Немає кінця культурі
- * Чеський феномен української Колочави
- * Чим живе українстика в Оломоуці
- * Анекдоти, сканворд

Časopis pro Ukrajinu v České republice prosinec 2007
Часопис для українців у Чеській Республіці грудень 2007

**Празька вокально-інструментальна група “ІГНІС” (“Вогонь”)
Концерти, танцювальні заботи для Вас!
Ukrajinská skupina Ignis (Praha)**

ГУРТ ІГНІС

Українські популярні та рідкісні,
народні (різних регіонів)
та власні пісні у сучасному
оригінальному аранжуванні.
Готується третє сі-ді.

**Контакти: +420 777212240, +420 222254476
vikraj@centrum.cz**

ALM travel international s.r.o.

Екскурсії для туристів у Празі та Чеській Республіці

**Контакти: +420 312241592, +420 312684247, +420 603807468
marketings@volny.cz**

ГРУДЕНЬ 2007

ПОРОГИ

Інформаційний культурно-політичний часопис для українців у Чеській Республіці

№ 4
листопад-грудень 2007, рік XV
Підписано до друку 24 листопада 2007

Видас:
Українська ініціатива в ЧР
Воцелова 3, 12000, Прага 2, Чеська Республіка
Ресстрація: МК ЧР/7044

Над номером працювали:
Олекса Лівінський (відповідальний редактор),
Богдан Райчинець, Іржина Дворжакова,
Олександр Палій, Дмитро Славов, УМКА
(рубрика книг та музики), Юрій Черетянюк.

Художнє оформлення та верстка:
Петр Штвєрак

Адреса редакції:
Часопис "Пороги", Олдржіхова 33, Прага 2,
porohy@ukrajinci.cz, <http://www.ukrajinci.cz>,
тел.: +420 222 254 476

Титульна обкладинка:

Часопис друкується із фінансовою допомогою Міністерства культури Чеської Республіки.

Американська газета 30-тих років розповідає про мільйони голодуючих селян та їхньої худоби у радянському "дистрикті Україна", бо влада відібрала у них харчі.

За достовірність викладених фактів відповідає автор статті. Редакція залишає за собою право скорочувати матеріали і виправляти мову, не поділяти поглядів автора. Рукописи не повертаються.

Porohy, Informační kulturně-politický časopis pro Ukrajince v České republice (název časopisu je odvozen od ukrajinského "popír" - práh, říční práh)

č. 4
listopad-prosinec 2007, ročník XV
Vydává Ukrajinská Inicijativa v ČR,
Vocelova 3, 12000, Praha 2, Česká republika
registrační číslo MK ČR/7044

Na čísle spolupracovali:
Oleksa Livinský (odpovědný redaktor), Bohdan Rajčinec, Jiřina Dvořáková, Olexandr Palij, Dmytro Slavov, UMKA (stránka o knihách a hudbě), Jurij Čeret'anko.

Grafik: Michael Vichta, Petr Štverák
Tisk: Petr Štverák - Archeus

Adresa redakce:
Časopis Porohy, Oldřichova 33, 120 00, Praha 2,
porohy@ukrajinci.cz, <http://www.ukrajinci.cz>,
tel.+420 222 254 476

Časopis je vydáván s finanční podporou Ministerstva kultury České republiky.

хроніка громади

"Родина" провела вечорниці. Дні української культури: заходи від вернісажів до борщу привертають нових людей до громади. Голодомор: відгук у Чехії – круглий стіл.

дзеркало

Йозеф Андерш розповідає про успіхи і труднощі відділення україністики в Університеті Палацького в Оломоуці

українська панорама

Чеський феномен української Колочави: чим закарпатське село приваблює туристів з-за кордону?

незалежність

Тема: 75-та річниця Голодомору. Історик доводить, що Радянський Союз провів у 1932-1933 роках геноцид українського народу. Звернення до парламенту ЧР про визнання трагедії геноцидом (чеською мовою). Коротко з України.

нашого квіту по всьому світу

В Будапешті Віктор Ющенко ознайомився з проблемою Музею ВБУ в Празі. Українська преса в Італії. Загроза існуванню української бібліотеки в Москві.

четверта хвиля

В Пардубицях скали петицію проти іноземних працівників. Зелена карта об'єднає дозвіл на роботу і візу в єдиний документ? Європа схвалила візову й реадмісійну угоду з Україною. Новий закон про перебування іноземців у Чехії – на розгляді у Сенаті. Шенген наступає: що це означає для українських громадян в ЧР?

калейдоскоп

Голодні вірші: трагічний фольклор 1930-х років. Нові книги: Рейд УПА до Румунії, ДВД: Собор на крові, Спецслужби у 1917-1921, Забужко про українку в конфлікті міфологій. Нова музика: серія поп. Анекдоти, драконворд – різновид скандинавського кросворду, у якому слова вписуються по діагоналі. Резюме чеською. Resumé v češtině

Вечорниці єдиною “Родиною”

Колектив “Родина” на початку жовтня презентував забаву “Ой не ходи, Грицю, та й на вечорниці” у школі на вулиці Умелецькій у чеській столиці. Задум “вечорниць”, за словами керівника Йосипа Климковича, полягає в ознайомленні новим творчим обличчям “Родини”. Режисер Мирослава Вишняк додала, що часу на підготовку було дуже мало, але учасники поставились до задуму дуже серйозно.

В програмі прозвучали уривки з творів Івана Нечуй-Левицького “Біда бабі Палажці Солов’їсі” (Ліда Лаврись і Надія Андрусишин дуже образно ввійшли роль), Григорія Квіткі-Основ’яненка “Сватання на Гончарівці” (роль Одарки зіграла Марія Лунєва, а роль Прокопа – Олександр Пилипчук) та “Конотопска відьма”, де пана сотника зіграв Роман Дерев’янка, а писаря – Роман Кулинич, а також Івана Котляревського “Енеїда”. Потішили танцями молоді дівчата Мар’яна Вансчкова з партнером та Ольга Мельник. На вечорі виступили скрипаль-віртуоз Олег Федьчук, який виконав прекрасні твори

під акомпанемент Марії Лунєвої, член спілки письменників України Анатолій Крат зі своїми творами, незрівнянна пані Павліна Беноні з віршами, молоді виконавці Іван Хабін та Олександр Бахмат виконали пісню “Я піду в далекі гори” під супровід гітар. Пісні прозвучали з вуст Галини Климкович та Любові Латик, а ціловечірня забава була під співанки й танці

Віктора Гвоздянчука, Романа Семчука та Василя Стефурака. Вистачало й найдків – бутербродів, борщу та дерунів. “Родина” планує й надалі влаштовувати культурні й мистецькі вечори не лише для українців.

Не ходи, Грицю... Фото М. Вишняк

Але, як запевнили організатори, “ім ще працювати і працювати”.

Дні української культури 2007

Дні української культури в Чехії відзначаються кожної осені, і вони уже кілька років характерні тим, що у них бере участь одразу кілька громадських організацій. Цього року вони відбулися наприкінці жовтня. Хоча у порівнянні з минулими роками цього року вони були дещо скромнішими, організаторам вдалося привернути до них увагу багатьох цілком нових людей.

Вернісажі

Розпочалися “дні” виставкою художника Романа Зузука у його власній галереї на вулиці “У Лужицької семінарії”, що неподалік Карлового мосту в Празі. На неї прилетів із Канади сам автор контрверсійних картин, про якого “Пороги” писали наприкінці минулого року. “Творець зі сходу в західному світі мусить опрацювати в своєму мистецтві чи жанрі ідіому західного мистецтва, - розповів він на відкритті. - Живописців з України завжди притягувала Прага. Одні залишилися працювати тут, інші повернулися в Україну. Деякі подалися далі на Захід. Творчі люди

є першопроходцями, котрі руйнують барикади непорозуміння між Сходом і Заходом, бо саме вони знайомлять світ зі своєю творчістю, при цьому не забуваючи про свою національну приналежність. Вони в своїх творах розкривають теми цікаві як для українського так і для західного цінителя мистецтва”. Виставка творів Романа Зузука отримала промовисту назву – “Щастя та любов”, бо такі теми є універсальними для всіх мов і всіх напрямків світу – вони понад усе.

Одна з картин Мирослава Зузука

Ірина та Христина Мажевські

Ще один вернісаж відбувся наступного дня у Будинку національних меншин на вулиці Воцеловій. Цього разу свій талант вперше в Празі представляла інша художниця з України – Ірина Мажевська. Її “Відчуття душі” – це переважно пейзажі, картини красивої природи (олія) та портрети. Пані Мажевська родом із мальовничого курортного Трускавця. Малює змалечку, закінчила художню школу, а згодом – художню географію у Івано-Франківському педінституті. У 1992 році приїхала до Чехії до чоловіка і зайнялась декорацією, але кілька останніх років малює і підходить до цього дуже серйозно. Нині проживає у Лоунах. До мистецтва не байдужа вся її сім’я, наприклад донька Христина вразила гостей вернісажу надзвичайно гарним та сильним співом.

не вдалося приїхати зі Львова іншій авторці – Галині Петросянк, її вечір, разом із книжковою біржею, був перенесений на пізніший термін. Після серії виграшів та, на жаль, і програшів, уніцію 2:2 завершився матч збірної Форуму Українців ЧР із командою Славою-Подолі.

Нові люди

Гурт “Ігніс” запаливав публіку під час кожної акції “днів”, але у клубі “Нова Сінь” презентував власну програму, яка складається переважно з нових народних та власних пісень. Керівника гурту Віктора Райчинця дуже присмодно втішило те, що на концерт прийшло чимало нових слухачів, людей, яких раніше не було помітно на українських заходах. Це свідчить про

те, що за багато років проживання у Чехії українці таки тягнуть по своє, що матеріальний достаток не може цілком замінити достаток духовний та національний.

Україністика Карлового університету презентувала творчість новітньої “гразької школи”, де вірші читала Вікторія Їхова. Їхня важка, депресивна тематика змінювалась веселими нотами, і цим авторка доводила, що гідно наслідують творчість Маланюка та Теліги. На жаль,

Немає кінця культурі...

Гала-концерт практично всіх гуртків у залі празької міської бібліотеки – головне дійство “днів”, яке збирає найбільшу кількість глядачів. Тут справді презентуються всі - “Родина”, “Ігніс”, “Джерело”... Колектив “Родина”, який співає у греко-католицькій церкві Святого Климента, був нещодавно зареєстрований як громадська організація. Він зібрав під своє крило чимало новоприбулих українців, їхніх дітей, зумів підібрати вишукані вишивані костюми, добре “відточив” на репетиціях хоровий спів. Та поки що рівних немає вокалу дядя Олега, який виконує пісню “Ми – українці”. Також особливо вразила танцювальна частина “Джерела”: помітно, що художні керівники Юрій та Наталія Кольви взялися за молодь серйозно. Народні та “дикі” танці “тягнуть” на дуже професійний рівень. У цьому переконалися й учасники фестивалю “Діалог культур”, який відбувався невдовзі після “днів”.

“Джерело” та “Родина” танцюють і співають

Крім Праги, “дні” вже традиційно пройшли й у Хомутові, Теплицях і Пльзні. І ніби за інерцією, вони тривали і наступних кілька днів: так, у понеділок 31 жовтня у театрі “Метро” виступив ансамбль із Дніпропетровська “Жайвір”, а художниця Маріанна Абрамова представила картини та мистецькі фото у кав’ярні “Мелемо каву”. Коли вся Прага здригалася від протистояння нацистів із поліцією та анархістами 10 листопада о 16-й годині, рівно у цей час український борщ від редакції часопису “Пороги” почав змагання у самому центрі міста – у Люцерні – із поливками інших народів, й у результаті отримав друге місце. Не забути згадати у храмі Святого Володимира засновника й натхненника “Днів української культури” – пані Лідію Райчинець, яка відійшла у вічність шість років тому. Отець Василь Сливоцький відслужив їй панахиду.

Тема Голодомору-33 обговорюється у Чехії

Наприкінці листопада українці всього світу згадували про жертв однієї з найбільших трагедій нашого народу – Голодомору 1932-33 років. Цього року минає її 75 річниця, й тисячі українців поставили перед собою завдання – світ має знати про Голодомор не менше, ніж знає про єврейський Голокост і вірменський геноцид 1915 року. Посольство України у Чехії у зв’язку з цим 30 жовтня провело у Слов’янській бібліотеці круглий стіл за участю посла Івана Кулеби, історика, доцента Богдана Зілінського та пані Павліни Беноні, яка сама пам’ятає про жертв голоду, які тікали з України (Радянського Союзу), оскільки жила у той час неподалік кордону, який пролягав тоді по річці Збруч. Пані Беноні у 1947 році потрапила до табору, де вже було чимало людей, що пережили Голодомор. “Все вимітали у людей із хат, а у кого щось було – то його розстрілювали. Там була жінка, її сім’я вся вимерла, сім’я її сестри теж загинула. Вона розповідала, що сестра напекла із дерті “лепшонок” і сказала їй віднести мамі, вона єдина із братом залишились жити на селі, решта померла. Коли вона прийшла до мами, то чує – брат співає. А у той час ніхто навіть не говорив, не те щоб співати. Заходить до хати, а він їй і каже: хочеш м’яса? Від мами залишилась одна голова. Брат, збожеволівши, зварив свою сестру і наївся”, - ось такими жахливими спогадами поділилася найстарший член УІЧР, і не лише на “круглому столі”, а й того ж дня

Павліна Беноні та Богдан Зілінський розповідають про Голодомор у Слов’янській бібліотеці в Празі

– з глядачами 24-го каналу Чеського телебачення. Пан Зілінський розповів про відгук у тодішній Чехословаччині на події в Україні. Численна діаспора хоч і намагалась допомогти, але їй не вдалося переконати чехів у тому, що у “Радянській Росії” може таке творитися. Тоді ще русофільська чеська інтелігенція вважала цю інформацію ледь не “гітлерівською провокацією”, ЧСР саме встановлювало із СРСР дипломатичні стосунки, і не вірила розповідям українців. Посол Іван Кулеба відзначив, що Голодомор геноцидом проти українського народу визнано уже

понад 10 держав, і зусиллями МЗС України та громад, очевидно, визнаватимуть й інші, тема піднята й в ООН, однак Росія, яка є спадкоємцем Радянського Союзу, на тему Голодомору реагує дуже болісно й визнавати його геноцидом не бажає.

Всі українські громадські організації Чехії підписали звернення до голови чеського парламенту Мірослава Влчка із детальною інформацією про Голодомор і закликом визнати його геноцидом. Із текстом звернення можна ознайомитися на сторінках ukrajinci.cz. 24 листопада в ЧР громада провела акцію “Запалимо свічку” за жертвами Голодомору.

Vaše pražské rádio

regina 92.6
ČESKÝ ROZHLAS

5 хвилин українського радіо на чеських хвилях ФМ 92,6 МГц (Прага)

щопонеділка на радіо Регіна о 19:25 слухайте передачу для української національної меншини в ЧР. Передачі в основному висвітлюють найважливіші новини з України, а також новини й анонси від організацій нашої громади в ЧР. Ведуча – Алла Снігур. Архів випусків – на www.ukraine.cz

Розмова та текст: Іржина ДВОРЖАКОВА

Українська мова чехам подобається

*Йозеф Андерш про успіхи і труднощі відділення україністики в
Університеті Палацького в Оломоуці*

Професор Університету Палацького в Оломоуці, засновник і керівник секції україністики, Йозеф Андерш – людина неймовірно енергійна. Нащадок чехів-емігрантів народився, учився і працював в Україні. Кар'єру славіста почав в Одеському національному університеті імені Мечникова. Пізніше керував сектором слов'янських мов у Інституті мовознавства Національної Академії наук України у Києві, де і став професором.

Переїхавши до Чехії у віці 53 літ, йому вдалося відкрити секцію україністики на філософському факультеті в Оломоуці, яка вже існує сім років. У Чехії Йозеф Андерш видав підручник “Ukrajínština vážně i vesele”, два словники, два розмовники, чесько-українську й українсько-чеську конвертацію. Після тяжких, можна сказати, життєвих випробувань оломоуцької україністики пан професор не здається. У майбутнє україністики він дивиться з оптимізмом, надіями і з властивим йому гумором.

- Ви вирішили заснувати україністику в Оломоуці у віці, коли б уже могли сказати: “досить, для славістики я зробив багато”, і могли б спокійно готуватися до пенсії. Що спонукало Вас брати на себе ще такий тягар?

- Я приїхав сюди у 1992 році з усією родиною. Був запрошений урядом; перший студентський ректор оломоуцького університету професор Йозеф Яржаб надав мені можливість працювати. Покликав мене в Оломоуц, щоб допоміг розбудувати славістику, а місто надало мені квартиру. Відразу по приїзді, у вересні 92-ого року, я був зарахований на

кафедру богемістики і славістики як професор. Коли я приїхав сюди, уже був професором в Україні. Я себе вважаю останнім радянським професором – був затверджений у 92-ому році, півроку перед приїздом до Чехії. Так що я уже був сформований як учений, мав уже понад 150 наукових праць, і, звичайно, було б шкода, якби я тут не реалізував всі ці свої знання, можливості, і не розбудував тут українську філологію. І тому я почав виходити з проектами до керівництва, з проханням відкрити спеціальність українська філологія.

- Як керівництво реагувало?

- Керівництво факультету поставилось приязно до цього, хоча не завжди все проходило гладко. Тільки у 2000 році вдалося відкрити україністику. Це був перший набір, лише сім студентів. Всі вони, крім одного, дійшли до п'ятого курсу. Тепер дві студентки з цього першого набору – уже докторантки. А потім були інші набори, інші випускники. Десь три роки ми вже випускаємо студентів. Спочатку важко було, я, фактично, був

один. Поки був перший курс, так яось ішло. Згодом Київський національний університет імені Шевченка надіслав нам лектора. Це була Галина Наснко, дочка декана. Але вона приїхала аж наприкінці листопада – на початку грудня, так що до цього часу я вів навчання сам. Вона тут була рік, а вже наступного року приїхала до нас нова лекторка, теж випускниця київського університету, кандидат наук Наталія Маліневська, яка віддано допомагала мені розбудувати оломоуцьку україністику. Я покладав на неї великі надії. Уже домовився з керівництвом факультету, що дозволять їй пройти габілітацію і стати доцентом – це важливо для реакредитації і для атестації спеціальності. Вона вже й монографію написала, уже одержала постійне проживання. Планувала у нас працювати і жити. Та доля розсудила інакше, і у березні 2007-ого Маліневської не стало.

- Зараз Ви опинилися у складному становищі. З України кого-небудь знову запросити не можна?

- Можна. Але перевести Маліневську з лектора на нормальну постійну ставку тривало кілька років... Виникла проблема: де взяти іншого викладача. На її ставку взяли Уляну Холод, аспірантку богемістики, яка у нас і раніше частково викладала, та докторантку Мерзову Радану. Радана півроку попрацювала, але завагітніла і матиме двійню. Я радів за Радану, але уже почав думати, як зберегти оцю нашу спеціальність. І як бути далі? Над цим ми зараз, власне, працюємо.

- Однак Ваша діяльність не зосереджується тільки на керуванні відділом...

- Так, ми тут займаємося не тільки педагогічною діяльністю, але й науковою і науково-організаційною. Мені вдалося започаткувати тут Оломоуцький симпозиум українців і вже провели три міжнародні конференції. Це такий своєрідний форум українців Центральної і Східної Європи. Приїздять до нас учені з Австрії, Німеччини, Польщі, Росії, Словаччини та інших країн, і з усієї України – з Києва, Харкова, Одеси, Запоріжжя, Донецька, Луганська, Чернівців тощо. Результат наших конференцій – збірники статей, присвячених проблемам української мови, літератури і культури. У наступному році ми проводимо четвертий симпозиум, на який зголосилося приїхати біля сотні українців. Посильну допомогу у проведенні конференцій надає нам наш факультет, а також Посольство України в Чеській Республіці.

- Чому, на Вашу думку, чехи прагнуть вчити українську мову?

- Тут може бути кілька причин. Тепер піднявся рівень інтересу до України. Молоді люди бачать, що відбувається в Україні, що ця країна прагне до Європи, і що вона відкрита для інвестицій. Вони бачать в цьому, мабуть, якусь перспективу. І підтвердження є цього річного набір: ми прийняли понад 20 студентів-першокурсників.

- А Ви не думаете, що протягом деякого часу будуть українську мову вивчати лише українці, які тут живуть, або їх нащадки?

- Я так не думаю. Серед наших студентів буквально одиниці з України, які або вийшли заміж за чеха, або ті, що тут працювали. Чехи ідуть до нас тому, що українська мова їм подобається, вона близька до чеської, у них багато спільних рис. І ця мова м'яка, співуча, гарна. Раніше це була провінційна мова, у минулому її навіть не визнавали за мову, вважали ледь не діалектом російської. Раніше це був суржик. Це була наполовину українська мова, наполовину російська. Зараз ситуація змінилася. Візьміть тих же міністрів: дехто з них ще два роки тому погано говорив українською, тепер у них гарне мовлення. От що значить статус державної мови. Українська мова зараз звучить на всіх рівнях. Звичайно, ще якийсь час пройде, поки вона увійде у свідомість і кров мешканців таких міст, як Донецьк, Одеса, Харків, Київ та деяких інших, де ще чується російський говір, де ще не кажуть гривня, а "рубль". Але українці прокидаються, і надія вся на молодь.

- Яка різниця між чеським і українським університетами?

- Різниця, може, й невелика. Там і там університет. Основна відмінність та, що у чеському університеті більше уваги приділяється самостійній праці студента, тобто у нас мінімум лекцій, семінарських занять, але максимум самостійної праці студента. Завдання викладача – не дати всі знання, які є, але навчити студента, де знайти джерело, як орієнтуватися в різних теоріях. А там, мені здається, більше уваги

приділяється діяльності викладацькій, семінарській.

- Ви за походженням чех...

- Мої предки належали до старого чеського роду побілогорських євангельських емігрантів. В Україну вони переселилися в 19-ому столітті з міста Зелова, яке знаходиться в Польщі. Ще в рідному селі я був похрещений у вірі чеських братів. Коли ми приїхали сюди, ми похрестили наших двох синів і двох онуків теж у цій вірі. Мій прадідусь Йозеф Андерш, за яким мене назвали, переселився спочатку на Волинь, а потім на південь України, де в 1904 році разом з іншими чехами-переселенцями заснував село, яке називалося Мала Олександрівка, або Чехи. Вони там добре господарювали, були працюваті. Мій дідусь мав кам'яний дім з цегли, який до цього часу стоїть. У ньому зараз клуб. А поряд теж такий цегляний будиночок – це була чеська школа. Там було три класи і там училися мої батьки. Все було в селі нормально, але потім почалося розкуркулення, і прадідусь Йозефа вислали в Середню Азію. Мого дідуся Фрідріха арештували у 38-ому році і розстріляли, як такого, який нібито був учасником чеської націоналістичної організації. У 1963 році він був реабілітований.

- Так що Ви себе завжди відчували чехом...

- Так. "Vždy jsem se cítil Čechem!" У нашому селі ми розмовляли мовою 19-того століття, і коли я зіткнувся з чеською літературною мовою, багато слів чув уперше. Я вчився в українській школі, так що у мене дві рідні мови. У Києві після закінчення аспірантури займався чеською проблематикою. Там мій сектор, яким я керував, створив Чесько-український словник в двох томах. До речі, зараз в Інституті мовознавства в Києві іде

підготовка другого, доповненого видання цього словника. Там ми створили Граматику чеської мови (у зіставленні з українською) і підготували чесько-український розмовник. І, навпаки, в оломоуцькому університеті я займаюся українською проблематикою.

- Вас тут сприймають як чеха або як українця?

Як чеха. Але, звичайно, бачать неточності в мові. Головне у вимові. Наприклад, коли я кажу своє прізвище, "ш" на кінці звучить трішки твердо, і інколи перепитують: "ш чи ж?". У селі Долани, у якому жив основоположник славістики Йозеф Добровський, люди сприймають мене нормально. У корчмі з ними спілкуюсь, немає там між нами якогось непорозуміння.

- А звикнути до чеських реалій не було важко?

- Ні, звичайно. По-перше, я з чеського села. По-друге, все своє життя наукове я якось стикався з чехами; зокрема, ми співпрацювали з Інститутом чеської мови над виданням чесько-українського словника. Ми шороку їздили до Праги. Працювали з колегами, і одночасно ходили у місто і чули, відчували, бачили, розмовляли з людьми. Я побував у багатьох містах Чехії. В Оломоуці у нас склалася група однодумців: ми граємо у волейбол, теніс, шороку їздимо кудись – на Бескиди, до Орлицьких гір, на Шумау.

- Так що Ви – справжній чех...

- Гадаю, що так. Співаю разом з усіма чеські пісні, веду активний чеський спосіб життя. Їжджу на велосипеді, на лижах. Прогулянки, туризм. В Україні такого активного велосипедного туризму немає. А тут – кожний, всі нерозлучні, як кажуть, з "колом". Моїй сусідці за 80, а вона їздить до магазину на велосипеді. У мене дома є лижі, велосипед. Всі ці реалії для мене – уже звичне життя.

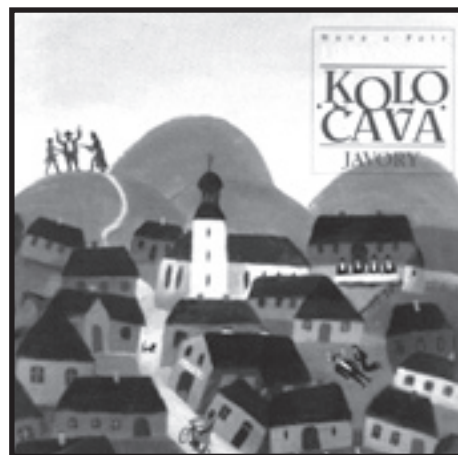
Йозеф Андерш, керівник україністики в Оломоуці. Фото автора.

Де село, де рідний край, став легендою Шугай...

Закарпатське село для чехів стало “Меккою”. Але ідилію першої республіки відшукати тут стає все важче...

Це закинута між горами закарпатське село вже давно більш відоме у Чехії, аніж у самій Україні. Скажімо, пошукова система Google на запит кирилицею “Колочава” дає біля 13 тисяч посилань, зате латинкою “Kolocava” – понад 20 тисяч, з них переважна частина – чеською мовою. Причина цьому – не заробітчани з цього села, які гарують на чеських будовах, хоча таких чимало. Чехи просто люблять сюди їздити у туристичні подорожі: їх тягне романтична історія і “нецивілізовані” гори. Це – такий своєрідний місток із Чехії в Україну. І навпаки.

У 2002 році композитори Тана та Петр Улрихові з гуртом Яворів записали музикал “Колочава”

Найвідоміша місцева легенда про опришка Миколу Шугая, який тут орудував на початку 20-тих років минулого століття, розповідає, що він нібито від “багатих брав і бідним давав”, ховався від жандармів і навіть кількох із них застрелив. Згодом опришка та його молодшого брата зрадили товариші і зарубали. Ніхто б і не дізнався, мабуть, ніколи про цього молодого хлопця, який просто не хотів воювати у війську і ховався по лісах, якби десять років згодом, в тридцятих роках, сюди не завітав чеський лівацький письменник Іван Ольбрахт. Він прожив тут шість років, збирав інформацію, і згодом написав роман “Микола Шугай – розбійник”. Закарпатцям ім'я Ольбрахта відоме хіба що з вуличних табличок, які є мало не у кожному місті краю. Про його роман знають хіба що

Наталія Тумарець (країна справа) проводить щороку в Колочаві фестиваль

лише начитані, хоча українською він вийшов кілька разів. Лише останнім часом про феномен Колочави почали розповідати у регіональних та київських ЗМІ – навздогін тим чеським.

А ось чехам Колочава відома досить добре: роман був обов'язковим до читання у школах ЧСР. Ба більше – наприкінці “гіпових” сімдесятих років Міланові Угде та Мілошу Штедрону вдалося зняти мюзикл “Балада про бандіту”. Молоді волохаті “манічки”, згодом кіно-та музичні зірки Мірослав Донутил (Шугай) та Іва Біттова (його кохана Ержіка) перетворили сумну та жорстоку закарпатську легенду на ліричний роман з милими, напрочуд вдалими мелодіями. Найвідомішою з них стала балада “Забілі, забілі хлапа з Колочави”. Пісні з цього мюзиклу одразу ж з'явилися у пісенниках, чехи їх наспівували під гітару під час літніх “тремпських” посиденьок біля вогнища, туристичних походів і слухали із касет. Тому, коли відкрилися кордони на початку 90-х, перші сміливці із Чехії зважились глянути ностальгійним поглядом: а як же ж виглядає колишня “наша колонія” – Підкарпатська Русь, ота оспівана у піснях Колочава і могила отого Шугая?

Назад на Підкарпатську Русь

Закарпаття, як найближчий до Чехії український регіон, стало популярним всередині 90-х. Сюди навідувалися особливо ті чеські туристи, які вже “наситилися Заходом”, шукали альтернативи чи адреналіну, ностальгії за “колишньою колонією” або ж просто не мали грошей, щоб поїхати до дорожчої країни. Без сумніву, заробітчани також запрошували в гості, скажімо, своїх чеських працедавців чи колег по роботі.

У серпні 1997 року Чеське радіо навіть провело у Колочаві грандіозний фестиваль “Зустріч романтичних душ”, і відтоді той, з різним успіхом, проводиться щороку. У сезон відпусток тисячі чеських туристів їхали екскурсійними чи рейсовими автобусами, маршрутками, автостопом, машинами, гірськими велосипедами чи просто пішки через гори, ночували у наметах і класах середньої школи, зрідка – по приватних хатах (більше не було де), пили пиво у єдиній на той час історичній “Корчмі у Миколи”. Навідувалися до усіх околиць – озера Синевир, полонин Красна, Дарвайка, кам'янистої гори Стримба, де колись усамітнювалась ольбрахтова письменницька душа, ходили до Усть-Чорної і далі аж до Ясіня й Говерли... Хоча місцеві дітлахи швидко навчилися фрази “агой, дай бонбон”, верховинці на них дивилися не надто привітно, наче на диваків, час від часу чіплялися, на дискотеках, барах чи просто на вулиці навіть виникали бійки. Тим не менше, музей Івана Ольбрахта в Колочавській середній школі міг похвалитися сотнями екскурсій. Його керівник, вчителька Наталія Тумарець від самого початку підтримувала туристичний рух, і, як “місцевий авторитет”, брала усіх чехів “під свій захист”. Через що їй не раз перепало “на горіхи” від колишнього вже голови сільради.

Хочеш гуно? Скопай город!

Музей був заснований у 1982 році дядьком пані Наталі Миколою Шимонею. Довго був оформлений по-комуністичному, і лише у 90-х за допомогою тих же чехів став нагадувати етнографічну експозицію. У невеликій кімнатці розмістились фото тієї доби, одяг, предмети побуту, різні дрібниці, гроші, листи, документи, таблички, які застосовувались за “першої республіки”. Про все, звісно, розповідає досить зрозумілою чеською Наталка, яку й називають “головним

1 Іва Біткова (Ержіка) та Мірослав Донутіа (Шугай) у музиці "Балада про бандиту", 1978

експонатом". Та ще й заспіває, скажімо, баладу про Шугая. Її дідусь був другом Ольбрахта, а за справу (вона ще й племінниця гетьмана у відставці Володимира Муляви) взялася із козацькою впевненістю. У старих людей і віддалених гірських куточках сама ходила випрошувати старовинні речі. Якось просила гуно, виготовлену ще на початку століття. Немічні господарі грошей не захотіли, попросили лише скопати картоплю. Наталка погодилась, і саме у цей час її "винохала" група чеських журналістів і стала знімати для преси. Згодом газети писали, як вчителі в Україні завзято пораються на горіди заради музейного експонату.

П'ять років тому Наталці вдалося, через спротив голови сільради, викупити і почати реставрацію напівзруйнованої колишньої жандармської станції. У кам'яної будівлі кінця 19 століття вже не було ні стріхи, ні вікон з дверми, у ній (посеред села) був смітник і загальний туалет. Разом із чоловіком Валерієм взялися до праці: внизу відкрили корчму, а на другому поверсі вже цього року – по суті перший у селі пансіон для туристів. А тих після скасування Україною візового режиму для європейців у селі побільшало у десятки разів.

Час зрушив з місця

Двом друзям з Праги вона жартома присвоїла псевдо "збойниці" ("опришки"). З ними трапилася неприємна історія – підгіртя алкоголем місцева гоп-компанія брутально їх пограбувала, приставивши до горлянок ножі. Благо, залишили самі лише документи. Тумарці прийняли їх, побитих до крові, а тим часом "сільська розвідка" "вирахувала" ...надцятирічних негідників, і вони повернули майже всі речі. Але справі розвитку не дали – ніхто не хотів розголосу, бо такі випадки лише шкодять туризму. І яке було Наталчине здивування, коли "опришки" приїхали знову, та ще й пообіцяли, що приїжджатимуть і надалі. А інша подружня пара типових пражан, прийнявши православну віру, тут, у колочавській церкві, навіть уклала шлюб, відгуляла весілля, а потім і похрестила двійку своїх дітей.

Та Колочава міняється, і все менше нагадує місцевість, "де зупинився час". Ще 5-6 років тому сюди неможливо не те що було додзвонитися, а й часом навіть доїхати – особливо взимку, коли тут завалював усе півметровий сніг. Посеред села лякали туристів руїни недобудованого клубу. Нині тут всі мають мобільки, навіть найбідніші, а у відремонтованому підприємцями клубі стукують дискотеки, які теж часом відлякують. Встановили пам'ятник Ольбрахтові (правда, комусь він нагадує Готвальда), краще доглядають за пам'ятками – могилами самого Шугая на окраїні кладовища і вбитим жандармів, за дерев'яною церквою, за скульптурою вівчаря у центрі села. З'явилося вуличне освітлення, поменшало сміття, принаймні у людних місцях. Зі сміттям, на перший погляд, тут серйозна проблема:

упаковки, скло, інші відходи місцеві мешканці викидають просто у потоки, і береги Теремлі, Горба, Сухаря, Бродольця та менших струмків комфортними пляжами не назвеш. Словом, до ідеалу ще далеко, але помітно, що новий голова сільради має бажання надати голу пристойнішого вигляду.

Приходять гроші – відходить романтика?

До двох наявних тут нещодавно створити ще кілька музеїв.

Уродженець Колочави Станіслав Аржевітін, колишній власник киявського банку "Ажіо" і народний депутат-бютівець, сюди частенько навідується з різними ініціативами. А у червні він відкрив музей-сканзен "Старе село". Він вже має декілька експонатів культури різних часів, різних верств населення – бідних і не дуже, вівчарів, лісорубів, шевців, корчмарів, мірошників. Є садиба бідняка з хлівом, заможніша хата з усім необхідним реманентом того часу, та жандармська станція. Має музей поповнитися ще кількома садибами, кузнею, млином, капличкою, коліщению, мочилою, яка знаходиться у річці поблизу музею, вузькоколійкою, на якій транспортували ліс, а також амфітеатр. Поряд з комплексом "Стара школа" відкривається "Чеська школа", Аржевітін планує ще й "Церковно-приходську школу" або "Народну школу". "Це старенький будиночок, в якому жили дід і баба, а з іншого боку навчалось 8-10 дітей. Саме в такій школі в 50-х роках працювала моя мама, - каже банкір. - Думаю, хорошим має вийти музей "Лінія Арпада", яка мала бути пасткою для радянських військ, а також музей бункерів групи УПА, групи Штаєра". Аржевітін задумав заснувати ще й школу вівчарства для молоді, де вони вчитимуться готувати, скажімо, токан з бринзою, доїти овець і дути у трембіту. Всього банкір хотів би відкрити 10 (!) музеїв.

Чехи теж не пасуть задніх. Скажімо, у серпні та жовтні чеське Карпатське туристичне товариство встановило позначки туристичних трас у околицях: вихід на полонину Красна, під хребет гори Топас та підхід до сідловини Прислоп, виходи на полонину Пишконя із найвищою горою Негровець та вершинами Стримби, туристи-ентузіасти встановили покажчики напрямку. Подібне планують проводити і наступного року.

Та з туристичним бумом приходять не лише гроші. Капіталізм усуває на задній план ідилію. Вже не так багато серед чеських гостей романтиків, все частіше тут можна побачити різних мотоциклістів, джиперів, скутеристів, які безпошадно на своїх різнобарвних машинах розривають гірську тишу. Місцевим жителям вони не дуже заважають: для них це все ще атракція й диво, а на зауваження, що шумним моторам не місце у горах, не зважають. Мовляв, тут і так бездоріжжя, а місцеві

лісовози шкодять екології ще більше. Туристи приносять гроші, й "за дякую" вже тут не заночуєш – ціни за нічліг дотягують аж до 100 гривень і навіть більше. А увечері у корчмах туристи частенько бують, змішуючи горілку з пивом, чпляючись до місцевих дівчат і наражаючись на конфлікти. Тим не менше, для чехів ця місцевість все ще є дуже дешевою, і людина, не знаючи, як витратити сотню євро за тиждень, часом опускається до не надто порядних речей. Британські "одноденні" туристи часто у Празі поводять себе цілком подібно.

"Банкір Станіслав Аржевітін – верховинський козак."

Роман Ольбрахта – дзеркало Колочави

На горі поблизу Сухаря, поміж городами і оборогами загубилась уже 200-літня хата, в якій Ержіка таємно від жандармів зустрічалась зі своїм коханим Миколою Шугасем. Треба добряче набігатися горами, щоб її знайти. Стара, вгрузла в землю, вона все одно дихає тим солодким і сумним подихом рано обіраного коханя. За цією хатою стежили жандармські очі, і сюди Шугай міг прибігти за

одну ніч лісами аж із Драгова. Тут знайшов свою смерть десятник Свобіль, коли посмів перервати любовний порив. На фоні цієї хати є одна єдина фотографія Ержіки, де вона виглядає рано постарілою. Зараз у цій хаті зберігають сіно...

Хребтом, або, як тут кажуть, "трунем" ми зійшли до загородженого кладовища. Спільну могилу Миколи і його брата Юри показала колись Ержіка, і лише кілька років тому тут поставили хрест. Чехи їх завжди знаходять. Трохи вище – могила самої Ержіки, котра померла 1987 року. А поряд знайшла останній притулок і їхня донька Ганна Штаєр, яка залишила цей світ лише два роки тому. Пані Штаєр десять років тому була у Празі і розповідала пресі про батька – славного розбійника. Між могилами – куці брусниці і яфенів. "Нижніх згадок про мертвих тут не знають..." - так сказав Ольбрахт про це, чимось навіть містичне місце...

"Шугай не був бандитом", - вважає Наталка Тумарець, чий життя вже навік пов'язане з цією постаттю. Зрештою, чи так вже це й важливо, був він злим бандитом чи добрим опришком. Він – легенда, подібна до Робіна Гуда чи Олекси Довбуша. Не варту того людину Ольбрахт не зробив би героєм свого роману. Важливо те, що сучасні Шугаї, Ержіки, як і Адами Хребти, Данили Яніські, Гнати Сопки, і навіть Абрими Бери живуть в Колочаві і сьогодні. Гостре око стороннього приїжджого одразу це помічає.

Могила Миколи та Юри Шугаїв. Позадю – Стримба

ГОЛОД ЯК ТЕХНОЛОГІЯ ВИНИЩЕННЯ

Жертви злочинних дій комуністичного режиму

Комуністи разом із сучасним російським керівництвом вперто не визнають голодомор 1933 року геноцидом. Але які ще докази потрібно?

Росія через своє Міністерство закордонних справ заявила, що не визнаватиме Голодомор 1933-го геноцидом за етнічною ознакою, а трагедією всіх народів Радянського Союзу, що в Україні “спотворюють історію” і навмисне перебільшують, коли говорять про 10 мільйонів загиблих. Звісно, чого нині чекаги від путінської Росії, де ностальгують за сталінізмом мало не на державному рівні. Але як і в Україні, так і у декількох державах та міжнародних організаціях таки визнали штучний голод, якому минає 75 років, геноцидом. Керівництво України довго вважало, що згадувати загиблих українців – це колоти очі Москві, але нині Україна намагається, щоб правду про Голодомор знали так само, як і про Голокост.

Історичні дані свідчать про те, що Голодомор був спрямований саме проти українського народу. З усього СРСР в 1932-33 роках лише в Україні, а також лише в населених українцями районах Кубані застосовувалися військові операції, щоб не дати населенню врятуватися втечею від голодної смерті. Області України, населені пункти, кордон УРСР в 1932-33 роках були оточені військовими загонами, які не випускали людей до інших регіонів СРСР, а також із сіл і містечок у великі міста України. Цьому є маса архівних доказів та показів досі живих свідків. Нічого цього ані в Поволжі, ані в інших регіонах СРСР не було.

В оточеній військами країні люди поїдали один одного

Хлібозаготівлі на Поволжі та інших територіях СРСР, де відчувалася нестача харчів, були без застосування військових огорожень. Саме тому голод охопив усю територію тодішньої

УРСР, але не зачепив сусідніх областей Росії й Білорусі. По всьому периметру кордону України від Житомирщини до Луганщини розташовані численні села, в яких від голодної смерті вмирили сотнями й тисячами. А за кілька кілометрів, за кордоном України, населення інших республік не відчувало погіршення ситуації й не дуже уявляло собі, що коїться в Україні. “Щось уявляти” тоді, до того ж, було дуже ризиковано. Саме щодо населення України було ухвалено постанову, яка запровадила вилучення у селян не лише зерна, а всіх без винятку харчових запасів. Від голоду люди не мали можливості врятуватися, опухали від недоїдання, в деяких районах були доведені до такого відчаю, що їли тиреу, солом, полову, їли котів, собак, мишей, гадюк, мурашок, жаб, щурів, хробаків і слимаків, дохлих колгоспних

тварин, якщо пощастило – то й горобців, голубів чи диких качок, кропиву та інший бур’ян. Вмирили на найтяжчі шлункові хвороби, божеволіли... Здичавілі від голоду собаки нападали на людей і їли їх. Були випадки людодства, їли вже померлих від голоду, подекуди матір, брат, сестра вчиняли самогубства, щоб нагодувати дітей, бували і вбивства з метою канібалізму, навіть малих дітей...

Мета: виморити українство

27 грудня 1932 року було прийнято постанову про запровадження в СРСР паспортної системи для всіх громадян, за винятком селян. А людина без документів у Радянському Союзі була ніким і просто злочинцем, селяни не мали права на виїзд. Через місяць Сталін і Молотов направили партійним, радянським і каральним органам низки районів країни директиву, у якій спеціально відзначалося, що на Кубані і в Україні почався масовий виїзд селян у центральньо-чорноземний район Росії, на Волгу, в Московську і Західну області, в Білорусію. Органам влади наказували не допускати масового виїзду, а “тих, хто пробрався на північ” негайно заарештовувати, і після виявлення “контрреволюційних елементів”, висилати на місяць попереднього проживання. До початку 1933 року, за даними ОГПУ, було затримано 219,5 тисячі осіб, з яких 186,6 тисяч були повернуті, а інші притягнуті до судової відповідальності. Найгірша ситуація настала навесні 1933 року, коли всі запаси зимові селян, які вдалося приховати, були використані. 17 березня 1933 року було прийнято постанову ЦВК і РНК СРСР, згідно з якою вихід із колгоспу допускався тільки з дозволу адміністрації на основі організованого набору робочої сили. Голодомор проводився паралельно з масовим винищенням української інтелігенції. З трьох

сотень українських письменників живими залишаються 36. З Кубані переселяються до Сибіру цілі станиці, населені переважно українцями. Переселення станиці Полтавська та інших – це перший випадок застосування геноцидної практики масових переселень в СРСР. 14 грудня 1932 року під головуванням Сталіна у Москві проходить оперативна нарада, на яку викликають членів ЦК КП(б)У, крайкому Північного Кавказу та обкому Західної (Смоленської) області. Постанова ЦК ВКП(б) та РНК СРСР про хлібзаготівлі була безпосередньо спрямована на знищення всіх форм економічного, політичного та культурного відродження України, найяскравішим виявом якої була українізація. У цій постанові під прикриттям партійно-схоластичної лексики давалася однозначна вказівка припинити українізацію: “вместо правильного большевистского проведения национальной политики, украинизация проводилась механистически, без учета конкретных особенностей каждого района, без тщательного подбора большевистских украинских кадров, что облегчило буржуазно-националистическим элементам, петлюровцам и пр. создание своих легальных прикрытий, своих контрреволюционных ячеек и организаций”. Після цієї постанови було посилено антиукраїнський терор.

КПСС: “Нісакова голада не била!”

Голод у Поволжі, післявоєнний голод в Україні та СРСР загалом завжди визнавався

в СРСР. Добре відома організація міжнародної допомоги “голодуючим Поволжя”. Нічого такого щодо голоду в Україні 1932-33 років не було. Той, хто за часів СРСР сказав би слово “голод” щодо України, неодмінно потрапив би у тюрму. Комуністи казали просто, що “ніякого голоду не було”, і крапка. І це при тому, що про Голодомор пам’ятало все доросле населення України, котрому вдалося вижити.

Докази навмисності організації Голодомору в Україні – як цвяхи в язик адепта СРСР. Ніхто не може пояснити, як в Україні могла статися масова загибель людей від голоду у ХХ столітті, коли його (голоду) не фіксували жодні дані за всю історію країни. Про роки неврожайів літописи повідомляли виключно в контексті зростання цін на хліб, і ніколи – як про роки голодної смерті людей, тим більше – масової.

У 1932-33 роки СРСР масово експортував зерно та інші харчові товари за кордон. Доказів цьому безліч за кордоном, у відкритій біржовій та урядовій статистиці. Ось рядки з телеграми заступника голови Ради праці й оборони Куйбишева в ЦК КП(б)У: “Предлагаю немедленно усилить первую очередь отправку порты, отгрузить до конца месяца тонн пшеницы 30 тыс., ячменя – 20 тыс., ржи – 10 тыс., не считая уже отгруженного. Примите как боевое задание ежедневных отгрузок”.

Іноземці все бачили

Спроби пояснити голод в Україні “перегинами” місцевих керівників, або незнанням вищого начальства, цілковито абсурдні. В СРСР про кожен “чих” своїх підданих знали енкаведисти. Тому протягом майже двох років мільйонами вмирати від голоду люди в Україні могли тільки з відома й схвалення цього в Москві.

Звичайно, серед потерпілих траплялися й представники інших етносів, а не лише українці. Якщо їм не вдавалося влаштуватися в органи, що забезпечувалися харчами. Тодішній керівник столичної (Харківської) ОГПУ сказав, що в результаті голоду “етнографічний матеріал буде змінено”. Італійський консул у Харкові Сергіо Граденіго писав послу Італії в Москві, що “внаслідок теперішнього лиха в Україні буде російська колонізація цієї країни, яка призведе до зміни її етнографічного характеру. В дуже близькому майбутньому, ніхто більше не говоритиме про Україну чи про український народ, а то і про українську проблему, бо Україна стане де-факто територією з переважно російським населенням”.

Визнання Голодомору актом геноциду, яке дедалі більше поширюється серед держав світу, свідчить про очевидність доказів. Влаштований в Україні Голодомор стоїть поряд із фашистськими газовими камерами – і за масштабом, і за суттю.

Чому удар керівництва СРСР було спрямовано саме проти українців?

На початку ХХ століття стало очевидно, що політика російського царату з асиміляції українців зазнала краху. Попри інтенсивну переселенську політику частка росіян в УРСР станом на 1926 рік становила лише 9%. Сільське населення України мало чіткі ознаки етнічної ідентичності, насамперед, мову. Ще в 1922 році більшовики в Україні не контролювали навіть більшості повітових міст, а лише губернські. Війна з більшовиками в Україні припинилася лише після того, як Ленін зрозумів небезпеку повстань в умовах загрози зовнішньої інтервенції, і санкціонував запровадження НЕПу та українізації, які згодом стали загрозливими для самих більшовиків.

Чому більшовики не довели свою справу і не винищили українців остаточно?

Відповідь лежить в економічній площині. На початку 1930-их років світ із усією очевидністю йшов до нової війни, а Україна без населення втрачала своє економічне значення. Тому для Кремля значно ефективніше було зламати хребет Україні, перетворити українців на генетичний матеріал, ніж фізично знищити їх усіх. Але згодом такі з’явився відомий наказ Георгія Жукова від 1944 року про виселення всіх українців у Сибір.

Які наслідки має Голодомор для України?

На початку ХХ століття Україну за швидкістю зростання населення порівнювали з Китаєм, але там майже не лишилося людей місцевого походження 1928-33 років народження. Середня тривалість життя чоловіків в Україні у 1933 році була 7,3 року, а жінок – 10,9 років. З інших регіонів СРСР активно завозилося іноетнічне населення. Дані другого всесоюзного перепису 1939 року не публікувалися – вони були надто моторошними. Наступний перепис проведено тільки в 1959 році, і за 33 роки кількість українців зростає всього на 1,5 мільйони, тоді як чисельність росіян – на 57 відсотків. І це при тому, що на зламі 1930-1940-х років Україна отримала значне вливання українського населення внаслідок входження до її складу Галичини, Закарпаття й Буковини. А це близько 6 мільйонів. У Західній Україні, яка сама чимало потерпіла внаслідок депортації та репресій, але яку все ж оминув Голодомор, демографічна ситуація суттєво краща. Це для російського президента Путіна розпад СРСР був найбільшою катастрофою ХХ століття. А для українського народу найбільшою катастрофою було те, що та країна взагалі існувала.

Найкраще пресо у Празі

Спробуйте

вироблені вручну

шоколадні цукерки

з нашої мануфактури.

Кавоварна,
заснована у 2002 році.

Ukrajinské organizace v České republice vyzývají Parlament ČR uznat Hladomor 1932-1933 genocidou

Українські організації у Чеській Республіці закликають парламент ČR визнати Голодомор 1932-1933 років геноцидом

Усі зареєстровані та активно діючі українські організації у Чехії, а саме Об'єднання українців та прихильників України в ČR, Українська Ініціатива в ČR, Об'єднання Українок в ČR, Форум Українців, а також громадські організації "Рута", "Джерело" та "Родина" з нагоди сумної 75-ї річниці Великого Голодомору в Україні звернулися до чеського парламенту із закликом визнати цю подію геноцидом проти українського народу. Текст звернення, підписаного 12 листопада 2007 головами всіх організацій, наводимо мовою оригіналу і повністю.

Vážený pan Miloslav VLČEK,
předseda Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky

Vážený pane předsedo, v dějinách bouřlivého a neklidného vývoje XX. století zvláštní místo zaujímá hladomor na Ukrajině v letech 1932-33, který nebyl nahodilým jevem přírodního či sociálního charakteru, nýbrž výsledkem cíleného vyhubení ukrajinského obyvatelstva hladem, tj. genocidy, vyvolané tehdejšími totalitními režimy. Masová fyzická likvidace nejen ukrajinských rolníků, ale i ostatních vrstev obyvatelstva Ukrajiny uměle vyvolaným hladomorem byla vědomě realizovaným teroristickým aktem stalinského politického systému proti mírumilovnému obyvatelstvu, proti Ukrajincům jako národu a zejména proti rolníkům jako třídě. V důsledku toho byla zlikvidována nejen početná vrstva relativně zámožných a na státu nezávislých zemědělských podnikatelů, ale i celá pokolení venkovského obyvatelstva. Zásadním způsobem byly narušeny sociální základy národa, jeho tradice, duchovní a kulturní svěbytnost. Hlavním cílem organizace umělého hladomoru bylo podstatně zeslabení sociální základny odporu Ukrajinců proti komunistickému režimu a zabezpečení totalitní státní kontroly činnosti všech vrstev obyvatelstva. Analýza zhruba 30 usnesení ÚV VKS(b), Rady lidových komisařů Ukrajiny a SSSR a ÚV KS(b) Ukrajiny zveřejněných v letech 1929-33 svědčí o záměrném vytvoření nesnesitelných životních podmínek pro venkovské obyvatelstvo (bylo tvořeno ze 2/3 etnickými Ukrajinci), které se staly příčinou jejich zcela zjevné fyzické likvidace. Hladomor v letech 1932-33 byla cílená zločinecká akce.

Z různých dokumentárních zdrojů vyplývá, že veškeré – a v podstatě relativně dostatečné množství obilí pro ukrajinskou potřebu bylo z Ukrajiny vyvezeno. Mezi dokumenty ÚV KSU(b) se zachovalo svědectví o tom, že na podzim roku 1932 byly odesílány tzv. „zelené vlakové soupravy“ pro oslavu výročí říjnové revoluce. Z Ukrajiny se vyvážela nejen osiva,

Померлі від голоду на початку 30-х років українські діти.

ale dokonce i zakysané okurky, zelí, rajčata, čímž bylo obyvatelstvo odsouzeno k téměř jisté smrti hladem.

Nářízením vlády byl vydán zákaz jakékoliv obchodní činnosti na venkově, bylo pozastaveno zásobování venkovského obyvatelstva potravinami, zákaz použití obilí pro pracovní odměny v okresech neplnicích plány dodávek do státních fondů byl přísně kontrolován a jeho nedodržení trestáno desetiletým uvězněním nebo zastřelením, byl zaváděn systém pokut v naturálních, resp. zbožových represí.

Podíl ukrajinského obilí na celosvazovém objemu dodávek obilí do státních fondů činil téměř 35 % a v jednotlivých regionech byl vyšší než plánované celkové úkoly pro Severní Kavkaz, Centrální černozemní region, Kazachstán a Moskevskou oblast.

Důsledky hladomoru

Při hodnocení důsledků hladomoru se odborníci opírají o data z let 1932-1933, tj. o údaje z období od dubna 1932 do listopadu 1933. Právě v průběhu těchto 17 měsíců, tj. cca 500 dnů, zahynuly na Ukrajině miliony lidí.

Vrchol hladomoru byl zaznamenán na jaře roku 1933, kdy na Ukrajině umíralo denně téměř 25 tisíc lidí. Nejhuře byly postiženy (52,8 % veškerých ztrát na životech) tehdejší Charkovská a Kyjevská oblast (současné Poltavská, Sumská, Charkovská, Čerkaská, Kyjevská a Žitomirská oblasti). Úmrtnost obyvatelstva zde převyšovala průměrnou úroveň úmrtnosti 8 až 9krát.

Ve Vinické, Oděské a Dnipropetrovské oblasti byla 5 až 6násobně a na Donbase 3 až 4násobně vyšší. Hladem byla postižena

prakticky celá centrální, jižní, severní a východní Ukrajina. V obdobném rozsahu byly hladem zasaženy regiony Kubáně, Severního Kavkazu a Povolží s převážně ukrajinským obyvatelstvem. Historikové odhadují počet obětí hladomoru na 5 až 10 mil. Lze tedy jednoznačně konstatovat, že jde o miliony nevinných obětí. A se zahrnutím nepřímých obětí (plná fyzická vyčerpání, mor, různé otravy, kanibalismus, represe, sebevraždy) **si hladomor vyžádal životy zhruba 14 milionů lidí.**

Měřítkem rozsáhlé tragédie jsou nejen uvedená ošesná čísla, ale i lidská schopnost účasti a pochopení cizího neštěstí. Tragika této národní katastrofy vyvolává hluboký vnitřní ošes u každého civilizovaného člověka. Ani nejmodernější statistické metody nemohou postihnout hloubku a rozsah hospodářských, sociálních, politických a morálně psychologických důsledků hladomoru a neskonale krutost vládnoucích struktur. Hluboké jizvy, které hladomor zanechal, jsou jen prohloubením nezhojitelných ran z předešlých a následných tragických událostí v historii ukrajinského národa ve XX. století (občanská válka a hlad v letech 1921-1923, represe v letech 1937-38, druhá světová válka v letech 1941-45, německá okupace a holocaust, hlad v letech 1946-47). Avšak z celkového pohledu těchto strašlivých událostí jsou důsledky hladomoru z lidského hlediska nesorovnatelné. Svým protiukrajinským zaměřením a rozsáhlostí se hladomor na Ukrajině v letech 1932-33 projevil jako nejstrašnější zbraň masové likvidace a sociálního porobení venkovského obyvatelstva.

Mezinárodní aspekty uznání hladomoru jako genocidy

Pojem „genocida“ byl začleněn do mezinárodního práva 11. prosince 1946 usnesením č. 96

(I) Valného shromáždění OSN v následujícím znění: „V souladu s ustanoveními mezinárodního práva je genocida zločinem, který odsuzuje civilizovaný svět a za jeho spáchání musí být vykonavatelé potrestáni“.

Dne 9. prosince 1948 VS OSN jednohlasně schválilo „Konvenci o včasném odvrácení nebezpečí zločinu genocidy a jeho potrestání“, která vstoupila v platnost 12. ledna 1951. Od tohoto data se tato Konvence stala nástrojem k odvrácení nebezpečí vzniku genocidy, jehož účinnost výrazně stoupla po ukončení „studené války“. Legislativní předpisy obsažené v tomto dokumentu byly používány zpravidla pouze v případě holocaustu spáchaného za druhé světové války, na jehož základě vlastně Konvence i vznikla.

Komise Kongresu USA vedená kongresmanem J. Miesem, která byla vytvořena v roce 1986 prakticky díky úsilí ukrajinské národnosti menšiny v USA označila hladomor na Ukrajině v letech 1932–33 za genocidu. Na podnět Světového kongresu svobodných Ukrajinců byla vytvořena Mezinárodní komise pro šetření rozsahu hladu na Ukrajině v letech 1932–33 vedená profesorem Švédského ústavu občanského a mezinárodního práva J. Sundbergem. V listopadu 1989 tato komise zveřejnila své závěry – hladomor na Ukrajině byl kvalifikován jako genocida.

V září roku 2003 požádal prezident Ukrajiny účastníky 58. zasedání Valného shromáždění OSN o podporu iniciativy Ukrajiny za označení hladomoru na Ukrajině jako aktu genocidy. Avšak příslušný návrh rezoluce předložený Ukrajinou nebyl přijat. Přesto ve **Společném prohlášení delegací členských zemí OSN vydaném jako oficiální dokument RB OSN k 70. výročí hladomoru na Ukrajině v letech 1932–33** byl poprvé od založení OSN hladomor označen za tragedii ukrajinského národa, byla vyjádřena hluboká účast a vyslovena výzva všem členským státům OSN, jejím mezinárodním organizacím

a fondům k uctění památky obětí tohoto tragického historického období.

Ke spoluautorům tohoto Společného prohlášení patří 36 členských zemí OSN, a to Argentina, Ázerbajdžán, Bangladéš, Bělorusko, Benin, Bosna a Hercegovina, Guatemala, Gruzie, Egypt, Írán, Kazachstán, Kanada, Katar, Kyrgyzstán, Kuvajt, Makeдонie, Mongolsko, Nauru, Nepál, Spojené Arabské Emiráty, Pákistán, Peru, Jihoafrická republika, Korejská republika, Moldavská republika, Ruská federace, Saudská Arábie, Sýrie, USA, Súdán, Tádžikistán, Turkmenistán, Timor, Uzbekistán, Ukrajina a Jamaika. Tuto výzvu podpořily rovněž Austrálie, Izrael, Srbsko a Černá Hora, jakož i 25 tehdejších členských států EU.

Mezinárodní uznání hladomoru je zakotveno i v řadě ostatních oficiálních dokumentů. Jde zejména o prohlášení parlamentu Estonska z 20. října 1993 odsuzující komunistickou politiku genocidy, rezoluci č. 680 senátu Austrálie k hladomoru na Ukrajině z 31. října 2003 označující události na Ukrajině za jeden z nejhrušnějších projevů genocidy v dějinách lidstva, dále Deklaraci o uctění památky obětí hladomoru na Ukrajině v letech 1932–33 schválenou senátem Argentinské republiky 23. září 2003, rezoluci Senátu Kanady ze dne 19. června 2003 vyzývající vládu Kanady k uznání hladomoru na Ukrajině v letech 1932–33 a odsouzení jakékoli snahy utajit historickou pravdu, že tato tragédie byla skutečně genocidou (v dokumentu se předpokládá zavedení dne smutku v kanadských školách připadajícího na první sobotu v listopadu), rezoluci Sněmovny reprezentantů a Senátu kongresu USA č. 356/2003, resp. č. 202/2003, jakož i rozhodnutí Sněmovny reprezentantů vyčlenit vládě Ukrajiny pozemek ve Washingtonu

pro zřízení pomníku k uctění 75. výročí hladomoru – genocidy, usnesení parlamentu Maďarska „K 70. výročí velkého hladomoru na Ukrajině v letech 1932–33“ ze dne 24. listopadu 2003 a poselství Generálního ředitele UNESCO k 70. výročí hladomoru na Ukrajině v letech 1932–33 ze dne 16. prosince 2003. Obdobné dokumenty byly schváleny parlamenty Itálie (2004), Litvy (2005), Gruzie (2005) a Polska (2006).

Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky se již touto otázkou zabývala v roce 2005 a byl dokonce předložen návrh k odsouzení hladomoru na Ukrajině. Odpovídající usnesení však nebylo přijato. Staršímu pokolení v České republice je známo, že v té době tisíce Ukrajinců usídlených v tehdejší Československu s bolestí prožívaly zmíněné tragické události a poskytovaly svým krajanům přiměřenou pomoc.

Ani my, zástupci současné generace Ukrajinců, nemůžeme stát stranou, a proto se obracíme na Vás, vážený pane předsedo, se žádostí o pomoc při schválení dokumentu odsuzujícího hladomor na Ukrajině v letech 1932–33 jako genocidu ukrajinského národa Poslaneckou sněmovnou Parlamentu České republiky. Bez zhodnocení hladomoru jako nejcytější podoby politického teroru si pravdivé dějiny Evropy XX. století z hlediska historického, právního a sociologického nelze ani představit.

S úctou, Předsedkyně Sdružení Ukrajinců a příznivců Ukrajiny Olga Mandová, Předseda Ukrajinské iniciativy v České republice Viktor Rajčinec, Předsedkyně Sdružení Ukrajinek v České republice Kristýna Jojková, Předsedkyně o. s. „Ruta“ Lenka Knapová, místopředseda Fóra Ukrajinců v České republice Miroslav Zuzuk, předsedkyně o. s. „Džerelo“ Darija Eubačivská, předseda o. s. „Rodyna“ Josyp Klymkovyč.

Česká republika - Ukrajina
Україна - Чеська Республіка

ІГОР БОБЕЛЬСЬКИЙ

Mezinárodní autobusová doprava
Міжнародні автобусні перевезення

Jezdíme pouze na objednávku
Їздімо лише на замовлення

Jemnická 887/4 14000 Praha 4 - Michle
bobelskyy@seznam.cz

Tel. 775300578, 604710297, 244461239

Загинула майже сотня донецьких шахтарів

Ще одна трагедія сталася 18 листопада о 3-й ночі у Донецьку. На шахті ім. О.Засядька на горизонті 1078 м стався вибух повітряно-метанової суміші. Всього в шахті працювало 457 гірників, із них 357 гірників було виведено на поверхню. Внаслідок вибуху загинули 90 гірників, доля 10-11 залишається невідомою. Рятувальні роботи проводились безперестанку, але через пожежу та високу температуру рятувальники навіть у спеціальному спорядженні не могли вийти на ділянку, де могли знаходитися тіла або останки тіл шахтарів. У лікарнях на лікуванні перебувають 34 гірники, з них двоє – у важкому стані з опіками. Найстаршому із загиблих було 49 років, наймолодшому – 21. Хоча 20 листопада було оголошено Днем національної жалоби у зв'язку з трагедією, у сусідній Луганській області російський співак-гомосексуаліст Мойсєєв давав концерти, а телебачення трауру як такого практично не дотримувалося, траншуючи російськомовні розважальні програми. Шахта імені Засядька належить колишньому прем'єр-міністрові Юхиму Звягільському, депутатові парламенту від Партії Регіонів. На цій шахті – найбільший в Донбасі видобуток вугілля, але й найбільша смертність. Остання трагедія – найбільша за роки незалежності. Чимало шахтарів переконані, що керівництво зовсім не цікавить безпека виробництва, коштів у це вкладеться мінімум. Середня зарплата шахтаря – біля 500 євро.

Екологічна катастрофа у Керченській протоці

Найсерйозніша за всю історію Азовського й Чорного морів екологічна катастрофа сталася у Керченській протоці. Через шторм 11 листопада, за даними МНС, за один день затонули 4 судна, ще 6 сіли на мілину, отримали пошкодження 2 танкери. В результаті у воду потрапило близько 1,3 тисяч тонн мазуту й близько 7 тисяч тонн сірки. У протоці загинуло 10 моряків, птахи та риба, російське й українське узбережжя забруднене нафтопродуктами. За найскромнішими підрахунками, екологічний збиток становить біля 200 мільйонів євро, реальний – 8 мільярдів. Найбільших пошкоджень зазнав відомий український прикордонний острів Коса Тузла. Відшкодування вимагатиметься від фірм-судновласників, оскільки є підозра, що непризначені для мореплавства річкові судна знаходились у морі, незважаючи на застереження метеорологів про шторм, і проводили у цей час перевантаження з порушенням усіх найважливіших правил судноплавства і норм безпеки. Керченська прокуратура за фактом забруднення моря порушила кримінальну справу, МЗС України вимагатиме від російської сторони відшкодування і звернулося по допомогу до норвезьких рятувальників. Шторм знову дав привід до дискусій навколо можливості спорудження моста через Керченську протоку, робочу групу з будівництва якого створили у жовтні цього року. Через міст планується перевозити зріджений газ та інші небезпечні продукти. У сорокових роках такий міст уже був побудований, але найближчий шторм легко його зруйнував.

Вибух газу вбив понад двадцять осіб

Внаслідок вибуху побутового газу у десятиповерховому будинку №127 по вулиці Мандриківській у Дніпропетровську 13 жовтня загинули 23 особи, пошкоджено 7 приватних одноповерхових і 2 багатоповерхових будинки. Через це в Україні 16 жовтня було оголошено днем жалоби. За словами представників „Дніпропетровськ міськгаз”, на газорозподільній підстанції не спрацювала заслінка між мережами середнього і низького тиску газу. Мешканці будинку вчасно попереджали про запах газу, але газовики не відреагували. Прокуратура Дніпропетровської області за фактом вибуху газу порушила кримінальну справу (службова недбалість, яка спричинила тяжкі наслідки), керівників ВАТ „Дніпрогаз” за рішенням суду взято під варту. Підприємство належить російським інвесторам.

Цюрупинськ хочуть перейменувати

Депутати Цюрупинської місцевої ради та козацтво від імені 30-тисячної громади міста виступили за повернення Цюрупинську його історичної назви – Олешки. Міський Голова Галина Грибовська вже проводить розрахунки, скільки коштів необхідно для цього. В листі до Президента України вона пише, що необхідність перейменування викликана неодноразовими зверненнями громадян. Місцева громада просить передбачити необхідні кошти й у державному бюджеті. Місто Цюрупинськ – районний центр Херсонської області, засноване 1784 року. На його місці була Олешківська Січ. В 1928 році місто Олешки було перейменоване на Цюрупинськ, на честь радянського діяча Олександра Цюрупи. На схід від міста знаходяться Олешківські піски – найбільша пустеля Європи.

уніан

Чеський господарський “Експортер” присвячений Україні

Одна з найпопулярніших чеських газет “Господарське новіни” свій додаток “Експортер” присвятила Україні. Це вже третій подібний додаток до цього щоденника, який вийшов у жовтні у співпраці з київською газетою “Дело”. На 32 сторінках додатку, який має журнальний вигляд, йдеться, в основному, про економічні реалії сучасної України. Текст Мілана Сиручка “Скільки барв має Україна” порівнює передвборчі настрої різних дрібних підприємців й пенсіонерів, описує вплив виборів на процеси приватизації та останні політичні процеси. Міністр промисловості та торгівлі Мартін Ржіман у інтерв’ю оцінює можливість інвестування чеських фірм в українську економіку й каже, що ЧР має з Україною “дуже добрі відносини”. “Україна – це не лише Київ”, - наголошує Ржіман, вважаючи, що підприємницька активність чехів має бути спрямована насамперед на індустріальні регіони Півдня та Сходу України. Далі додаток, яскраво ілюстрований

фотографіями, коротко подає основні економічні показники, корисні джерела, пошукові системи, прикордонні та митні процедури, транспорт, житло, стан охорони здоров’я, харчування та іншу практичну інформацію про Україну. Ярослав Башта, новий посол Чехії в Україні, розповідає про візові проблеми в консульствах ЧР у Львові, Донецьку та Києві: “Контроль показав: ми видаємо занадто багато віз і має мало людей... Тому вирішення ситуації бачу у посередницькій структурі”. Візам та Шенгену присвячена і стаття Марка Чанька. Решта статей присвячені будівництву, гривні, малому бізнесу, правовій системі, нарисам про малих підприємців, амбіціям країни стати 152 членом ВТО, чеським фірмам, які намагаються інвестувати у енергетику та ліквідацію побутових відходів в Україні та іншим темам.

пор

ЄСМ поглумилася над Говерлою й Голодомором

Євразійський союз молоді – демонстративно антиукраїнська, російська проімперська організація, діяльність якої формально заборонена в Україні, знову вчинила ряд вибриків. 19 жовтня на своєму сайті ЄСМ оприлюднив фото, де його представники нищать і глумляться над державними символами України на Говерлі. Фото прокоментовано так, що “спиланий і спаложений символ окупації України – Тризуб. Знищена гранітна дошка української сектантської церкви. Розбитий гранітний пам’ятний знак, присвячений т. зв. “Конституції України”. Замість символу колаборантів – жовто-блакитного прапора, над горою підняли прапор ЄСМ. Гора Говерла

перейменована в пік Сталіна”. Хоча насправді пошкодження символів на Говерлі не були істотними, а більшість фото – підроблена, в Україні піднялася неабияка хвиля протесту й обурення проти дій російських радикалів. Служба безпеки України поновила заборону на в’їзд лідерам ЄСМ Заріфуліну та Дугіну, встановила безпосередніх виконавців злочину – громадян Росії Бовдунова та Мантрова, й громадянина України Савіна, який проживає в Москві і є одним із провідних активістів ЄСМ. Наступна провокація ЄСМ сталася 17 листопада у Москві. Семеро активістів союзу увірвалися до будинку Українського

культурного центру на Арбаті, й почали перекидати стенди виставки “Голодомор в Україні”. Охоронцям вдалося затримати трьох активістів - Бовдунова, Дмитрієва і Нікітіна. Пізніше вони були відвезені міліцією, а їх паспортні дані передані співробітникам Служби безпеки України. Вони були засуджені до десяти діб адміністративного арешту. Прес-служба ЄСМ заявила, що вважає вирок своїм активістам “надмірно жорстоким і невинуватим”. Організація подала позовні заяви проти співробітників культурного центру і представників СБУ, які нібито жорстоко побили “євразійців”.

Кореспондент

Шалені ціни на оренду житла в Києві

Позахмарні ставки оренди житла – вищі, ніж у деяких західноєвропейських містах – породжують нові гуртожитки та комунальні квартири молодих професіоналів. З початку осені нинішнього року ціни оренди столичного житла лише за два місяці підскочили на \$100-150. І тепер найдоступніша однокімнатна квартира у Києві – у жалюгідному стані й віддаленому районі без метро – коштує не менше 450 американських доларів на місяць. Для порівняння – за таку ж оренду плату можна винайняти квартиру у Празі, де, до того ж, середні доходи громадян незрівнянно вищі. Протягом останніх п’яти років ціни на оренду житла у Києві зросли втричі. Такий стрибок цін посприяв розвитку давно популярної у країнах Заходу тенденції – спільної оренди квартири молодими професіоналами. Інші ж українські міста-мільйонери також намагаються не відставати. У відомі агентства нерухомості щодня надходить близько сорока заявок про

можливість здати квартиру під оренду, але бажаючих зняти квартиру – втричі більше. Тетяна Котенко, експерт з нерухомості, зізнається: “Сьогодні ми отримали лише чотири заявки на здачу квартир вартістю \$450-600. А бажаючих знайти квартиру за найнижчою ціною – 88 осіб”. Якщо кілька років тому молодий фахівець у столиці міг зняти однокімнатну квартиру жити на належному рівні, нині це часто не під силу й менеджерам транснаціональних компаній й закордонним дипломатам.

Кореспондент

Курс валют ВОХЕМ

Актуальні курси гривні до чеської крони, долара США, євро, польського злотого, словацької крони, угорського форинта, румунського нового лея, молдавського лея, турецької нової ліри, російського рубля, білоруського рубля і цих валют до української гривні. Джерело: фінансовий портал www.kurzy.cz, кінець листопада 2007.

↓ 1 грн = 3,566 CZK	↑ 1 CZK = 0,28 UAH
↑ 1 грн = 0,197 USD	↓ 1 USD = 5,07 UAH
↓ 1 грн = 0,133 EUR	↑ 1 EUR = 7,51 UAH
1 грн = 0,491 PLN	1 PLN = 2,04 UAH
1 грн = 4,453 SKK	1 SKK = 0,22 UAH
1 грн = 34,16 HUF	1 HUF = 0,03 UAH
1 грн = 0,472 RON	1 RON = 2,12 UAH
1 грн = 2,233 MDL	1 MDL = 0,45 UAH
1 грн = 0,238 TRY	1 TRY = 4,20 UAH
1 грн = 4,802 RUR	1 RUR = 0,21 UAH
1 грн = 426,8 BYR	1000 BYR = 2,34 UAH

Ющенко поінформували про проблему Музею ВБУ в Празі

Європейський конгрес українців продовжує роботу над питанням визнання європейськими парламентами Голодомору в Україні 1933 року та відновлення Музею Визвольної боротьби України у Празі. На це була звернута увага Президента України Віктора Ющенка під час його візиту до Будапешта улітку цього року та зустрічі з українською громадою.

Керівники організації пообіцяли докласти всіх зусиль, щоб допомогти українській громаді в Чехії відновити будинок МВБУ, зруйнований під час бомбардування у 1945 році, повернути експонати та архів, які були незаконно відібрані більшовиками у 1948 році, і нині знаходяться в чеській державній бібліотеці "Клементинум" та різних місцях у Словаччині, Києві та Москві. Також представники ЄКУ на зустрічі з Віктором Ющенком наголосили на потребі відновлення програми фінансування культурно-освітніх потреб українських громад Європи через МЗС України. На їхню думку, співпраця між посольствами та громадськими організаціями повинна вийти на кращий рівень, причому громади є незалежними від посольств і дипломати повинні зажди брати це до уваги. Особливо важливим є й те, щоб посольства працювали зі справжніми українськими організаціями, а не з фантомними утвореннями. Звернено увагу на освітнянські проблеми діаспори. У ЄКУ вважають за потрібне й надалі створювати Центри української культури за кордоном. У зв'язку з цим було запропоновано компромісний варіант – Україна для забезпечення культурно-освітніх потреб забезпечила б їх нерухомістю, а діаспора – наповнить їх змістом. Порушувалось також питання української бібліотеки у Москві. Президента Ющенка закликали і надалі привертати увагу польського уряду до визнання акції "Вісла" навмисним злочином проти українського

Голова УТЧР Віктор Райчинець знайомить Президента Ющенка з часописом "Пороги"

народу. Також порушувалось питання про уряд Баварії, який відмовився фінансувати Український Вільний університет у Мюнхені. Тому необхідно, щоб Україна забезпечила цьому унікальному історичному закладу існування. Крім того, президія ЄКУ порушила питання підтримки "четвертої хвилі" – трудової міграції з України до Європи, вступу до дії Шенгенського договору на теренах нових держав Євросоюзу, і звернулася з проханням, щоб Україна надалі вела переговори з метою надання віз культурно-науковим товариствам

та організаціям як мінімум на п'ять років. Зауваження викликали й оточення президента, у якому не всі спілкуються державною мовою.

Зустріч проходила 10-11 липня у Центрі Української Культури в Угорщині, в її роботі взяли участь Ярослав Хортяні (голова), Славко Бурда (перший заступник), Любомир Мазур (генеральний секретар), Іван Лаба, Віктор Райчинець, Левко Довгович та запрошені гості: Юрій Кравченко, Наталія Шойтош, Єлизавета Ладані та Ігор Шипайло.

На Апеннінах розвивається українська преса

Заснована видавничим домом "Іноземці в Італії", уже два роки виходить "Українська газета в Італії" – незалежне інформаційно-аналітичне видання. Вона встигла перетворитися на справжнього провідника для громади. Це – єдина повністю українськомовна газета, яка розповсюджується на всій території Італії накладом 20 тисяч примірників. Тут – події політики, культури та спорту, видатні особистості та забуті сторінки історії. Аби у заробітчан не переривався зв'язок із материнською державою, є рубрики "Вісті з України", "Спорт", "Віхи історії", "У хвилини дозвілля", "Постаті" тощо. Велику увагу приділено життю діаспори і діяльності організацій у рубриці "Українська Італія". Газета має ще одну надзвичайно важливу місію: у редакції нерідко лунають дзвінки земляків, які потрапили у скрутне становище, яких застигла хвороба чи нещастя, коли нема до кого звернутись за порадою, та численних нелегальних мігрантів, які шукають виходу із зачарованого кола свого соціального стану.

Потрапляючи у чужу країну, люди не надто знаються на її законах, тому метою "Української газети" є сприяння правовій освіченості читачів, а, отже, і допомога у процесі суспільної інтеграції.

На створення газети працюють Маріанна Сороневич та Ігор Гулик, а також численні дописувачі, які розповідають про життя українців у різних провінціях. Редакція дотримує принципів незалежності, об'єктивності. "У створенні газети ми керуємось принципом поваги до читача, намагаємось робити газету живою, максимально наближеною до потреб громади, наповненою оригінальними авторськими статтями. Ми пишемо для людей і про людей, котрі живуть в Італії, але постійно залишаються українцями. Тому отримуємо сотні листів від читачів, які дякують за справжнє українське слово", – розповідає головний редактор та графік видання Маріанна Сороневич. "Українська газета" розповсюджується

Редактор "Української газети в Італії" Мар'яна Сороневич

безкоштовно у посольстві України в Італії, консульствах у Римі та Мілані, пунктах грошових переказів, продається ж в газетних кіосках та деяких українських громадських асоціаціях. Електронну версію газети можна знайти на веб-сторінці www.stranieriinitalia.it, очі можуть оформити річну передплату.

Марія Козачок

Загроза існуванню української бібліотеки в Москві

Більше трьохсот читачів і співробітників Бібліотеки української літератури в Москві просять звернути увагу на її складну ситуацію. Як повідомляє громадська організація "Українці Москви", минулого року бібліотека одержала нове приміщення на вул. Трифонівській, 61 в російській столиці. "Проте не пройшло і півроку, як Бібліотека української літератури стала об'єктом нападок недоброзичливців, ...допускались хуліганські витівки (що ніяк не присікаються владою), нав'язувалися кліше, що сіяли ворожнечу і непорозуміння між людьми", - говориться у зверненні до президентів Ющенка та Путіна. Замість того, щоб захистити бібліотеку від хуліганських нападок, в березні нинішнього року бібліотеку спробували закрити під приводом "реформування". Тоді силами громадськості цього вдалося не допустити. Разом з тим "керувати бібліотекою залишилися директор (Н. Шаріна), призначена для запланованої ліквідації. Вона не знає ні української літератури, ні мови", у зв'язку з чим ряд фахівців були вимушені звільнитися. "Нові ж кадри малокомпетентні, а часом і просто чужі українській культурі", - наголошується у зверненні. Підписанти документа вимагають захистити

Бібліотеку, що багато зробила для зміцнення культурних зв'язків між народами України і Росії, від спроб, що тривають від березня 2007 року, знищення національної специфіки цієї унікальної установи культури". Читачі і співробітники вважають за необхідне "на конкурсній основі вирішити назріле питання призначення нового директора". Підписантів також підтримав Світовий Конгрес Українців.

Бібліотека української літератури відновила свою роботу (на правах відділу однієї з бібліотек Москви) 17 грудня 1989 року. Одним із засновників бібліотеки був Юрій Кононенко (нині звільнений). 19 грудня 2000 року уряд Москви прийняв постанову про створення державної установи культури "Бібліотека української літератури". У 2004-2006 роках за рахунок коштів інвестиційної програми Москви було проведено роботи з впорядкування приміщень нової будівлі, завдяки чому бібліотека одержала приміщення загальною площею 607 квадратних метрів. В даний час бібліотека – єдиний в Російській Федерації державний український бібліотечний комплекс.

уніан

Не стало Емми Дутко, племінниці президента Волошина

У Пряшеві, на 89 році життя, після важкої хвороби, у греко-католицькому монастирі померла племінниця Августина Волошина – Емма Дутко, або сестра Володимира. Емма Дутко стала сестрою-василіяною у 1939 році. Мадярська окупація примусила її разом з іншими черницями емігрувати до Пряшева. Коли монсенйор Августин Волошин запросив сестер-василіянок до Праги, де він очолював Український вільний університет, переїжджає до Чехії. Після арешту енкаведистами Августина Волошина василіянки повертаються до Пряшева. Вона ж змушена залишитися в Празі, аби доглядати двох тіток – старших сестер Президента Карпатської України.

У 1952 році допомагала отцю Івану Лявциню (майбутній греко-католицький єпископ Чехії) переховуватися у Празі та в Таграх. За це й була заарештована та засуджена найвищим судом Праги разом із групою греко-католиків.

Після 16-місячного ув'язнення не могла знайти роботу за фахом. Працювала продавцем взуття, перекладачкою з угорської мови в екскурсійному бюро, кондуктором електрички. Нарешті за допомогою добрих людей отримала посаду вчительки гри на фортепіано в селі Нижній Кубін. У 1964 році переїхала до містечка Свидник, де працювала директором музичної школи аж до виходу на пенсію.

У 1968 році активно долучилася до процесу відновлення греко-католицької церкви. Через п'ять років взяла вічні обітниця та нове ім'я – сестра Володимира. Разом із сестрою Миколоасю та отцем Мар'яном Поташем заснувала у Свиднику греко-католицький монастир. Після призначена магістеркою новіціанток виховала чимало черниць. Усього в Україні сьогодні мешкає близько двох сотень сестер-василіянок.

Неможетезнайти лікаря, котрий розмовляє українською?

Зверніться в поліклініку МЕДІПО – хірург Богдан БАБИНЕЦЬ вам допоможе!

Колбенова 36, 19000 Прага 9-Височани (поряд зі станцією метро Б – "Колбенова").

Телефон +420 266032 188, 266 032 887
bohdan.babinec@seznam.cz

Медичне страхування іноземців для випадків необхідної та невідкладної медичної допомоги

Акцентує Поліція ЧР – відділ для іноземців

Чому укладати договори медичного страхування іноземних громадян?

- страховки покривають витрати у разі несподіваного захворювання або одержання травми
- містять у собі амбулаторне лікування
- стаціонарне лікування
- невідкладне лікування зубів
- репатріацію
- перевіз останків
- страхування є необхідною умовою для надання візи

Чому застрахуватися у страховій касі "Slavia"?

- страхування для туристичних подорожей і службових відряджень тривалістю навіть два роки
- для іноземців та воно задовольняє умови закону № 326/1999 Sb. (Код).
- каса пропонує страхування з найвищим лімітом страхової суми – 2 200 000 крон!!

Фірмал, що забезпечують перебування іноземних громадян у Чеській Республіці, ми пропонуємо вигідні умови співробітництва в процесі рекламування страхування осіб - громадян держав, що не є членами Європейського Союзу, і укладання з ними договорів страхування.

www.pojistovna-slavia.cz
Тел.: +420 221 803 444

Pojišťovna s tradicí
již od roku 1868

Зелена карта: “pracovní povolení” та “vízum za účelem zaměstnání” будуть єдиним документом?

Чеський уряд таки прийняв план запровадження так званих “зелених карт” для тимчасових іноземних працівників, які не є громадянами країн Європейського Союзу. Після довгого обговорення між різними відомствами міністр праці та соціальних справ Петр Нечас представив проект журналістам. “Зеленою картою”, по суті, називатиметься вже давно пропонуваній “спільний дозвіл” – документ, який би об’єднував дозвіл на роботу (від “уряду праці”) та дозвіл на перебування (від поліції). Можливо, проект почне діяти уже у наступному році.

Держава хоче за допомогою зелених карт запросити до Чехії робочу силу для тих галузей та спеціальностей, які мають нестачу працівників. Йдеться, головним чином, про робітничі професії і спеціалістів з вищою освітою. Вже зараз не вистачає медичних сестер, техніків, кваліфікованих і некваліфікованих працівників.

З-понад 200 тисяч іноземних працівників у Чехії більшість – громадяни країн ЄС, зокрема Словаччини. Працівники з інших

країн мусять пройти дозвільну процедуру – спочатку дозвіл приймати працівників має отримати підприємство, потім – працівник, а після цього поліція видає йому візу чи дозвіл на перебування з метою праці. Час отримання всіх цих дозволів часто триває чотири місяці й більше. Утім, таких іноземців у ЧР нараховується майже 80 тисяч, більшість із них – громадяни України.

На запровадження “зелених карт” уряд погодився під тиском сотень чеських працедавців, які не встигають вчасно виконувати замовлення саме через бюрократизованість процесу. Видання дозволів на перебування та роботу повинне об’єднатися в одну офіційну процедуру, іноземець мав би отримувати один документ, який видаватимуть консульські установи Чехії за кордоном. “Зелена карта” має діяти три роки.

До бази даних робочих місць для іноземців, яку запровадило в Інтернеті в дію мінпраці ЧР минулого року, має

виникнути ще одна база даних вакансій для іноземців – тих робочих місць, на які тривалий час неможливо знайти громадянина ЧР (за винятком, якщо роботодавець ясно вкаже, що не бажає чи не може приймати іноземця), вкладати вакансії сюди матиме змогу і міністерство промисловості та торгівлі. Урядовці також сподіваються, що “зелена карта” перешкоджатиме нелегальному працевлаштуванню і сприятиме прозорості процесу прийому на роботу.

На відміну від пілотного проекту “Вибір кваліфікованих закордонних працівників” і, власне, первинного задуму влітку цього року, проект не вирішуватиме демографічну кризу в ЧР, а лише сприятиме “гастарбайтерам” – тимчасовим працівникам. Уряд планує також запропонувати чеському парламенту прийняти необхідні поправки до законів про працевлаштування та перебування іноземців. Запровадити подібну “голубу” карту, яка б діяла на території ЄС, думають і у Брюсселі.

чтк

Іноземець? Давай відбитки пальців і готуйся до іспиту

Новий закон про перебування іноземців, про проект якого вже “Пороги” писали, був прийнятий чеським парламентом і 13 листопада надійшов на розгляд Сенату. Головні нововведення у законі такі: іноземець, який уклав шлюб із громадянином Чехії, не отримуватиме автоматично й одразу право на постійне місце проживання (ПМП), а лише через 2 роки; для отримання ПМП слід буде скласти іспит з чеської мови; для отримання візи до Чехії іноземцеві слід буде, крім всього іншого, здати відбитки пальців. Після розгляду на початку грудня у Верхній палаті закон має підписати президент Чехії. Імовірно, що нововведення вступлять в силу у 2008 році.

Найбільше протестів викликали саме “шлюбні” зміни для іноземців. Міністерство внутрішніх справ пов’язувало їх з тим, що останнім часом зросла кількість іноземців, які уклали сумнівні шлюби з громадянами Чехії, отримували право на постійне проживання,

в більшості йдеться про чоловіків із України, Росії, В’єтнаму чи Нігерії, і деякі з них одразу після отримання ПМП зверталися по соціальну допомогу, жодного дня не пропрацювавши у Чехії. Крім того, заявляв міністр МВС Іван Лангер, такі, і навіть ще жорсткіші, умови діють у всіх навколишніх країнах, і лише Чехія давала такий привілей іноземцям. Громадські організації наголошували у спеціальній петиції, що поліція вже зараз може виявляти фактивні шлюби, але вона радше підозрюватиме всіх.

Щодо іспиту з чеської мови, очевидно, що для ПМП будуть достатніми знання на рівні А2. Це елементарне володіння мовою, коли людина розуміє окремі речення й вислови, які зустрічають часто, пов’язані з основними сферами життя (наприклад, основна особиста інформація та членів своєї сім’ї, покупки, влаштування на роботу тощо), може

виконати завдання, пов’язані з простим обміном інформації на знайому чи побутову тему, у простих висловлюваннях може розповісти себе, своїх і близьких, описати основні аспекти повсякденного життя. Зняття відбитків пальців пов’язане із входом Чехії до Шенгенського простору. Причому реально Шенген уже почав діяти на початку вересня 2007 року, коли чеська поліцейська база даних була підключена до Інформаційної системи країн Шенгенської угоди - SIS. Вона надає доступ до даних про фізичних осіб і транспортних засобів, які мають проблеми із законом у країнах Шенгену. Йдеться про розшукуваних правоохоронцями осіб, небажаних громадян третіх країн, яким заборонено в’їзд та проживання у Шенгені тощо. До SIS занесені дані про викрадені чи втрачені документи, автомобілі, вогнепальну зброю, фальшиві гроші тощо.

пор

Найдешевші гроші = Іпотека без очікування!

З нашою іпотекою Ви зекономите великі гроші, навіть мільйони!

Ми – спеціалісти, довіряємо громадянам України та інших країн колишнього СРСР!!! Не сплачуєте дорогу оренду житла, придбайте власне житло, сплачуєте на місяць менше, ніж орендну плату.

Ми – команда незалежних фінансових консультантів, акредитованих при Чеському національному банку, яка пропонує свої служби громадянам ЧР та громадянам інших країн з правом постійного проживання, або дозволом на тимчасове проживання на території ЧР.

Пропонуємо швидке вирішення квартирного питання, реконструкції, будівництва або придбання нерухомості формою Іпотечних кредитів. Проводимо ревізію та пере кредитування дійсних невідгідних угод.

Забезпечення майбутнього усіма видами страхування.

Допомагаємо підприємцям, які займаються послугами (готелі, пенсіони, корчми, крамниці тощо).

Пропонуємо відвідання семінарів з метою підвищення фінансової грамотності.

Усі наші служби – безкоштовно, у тому числі сервіс на все життя!

Інформація за телефоном 731265650, 777212240

Концерн ALLFINANZ

Європа схвалила візову угоду з Україною

Європарламент дав згоду на набуття чинності угод про спрощення візового режиму та реадмісію з Україною. Відповідні проекти доповідей Барбари Кудрицької (група народних партій, Польща) були підтримані на засіданні Європарламенту в Страсбурзі. За проект доповіді про надання згоди на набуття чинності угоди про спрощення візового режиму проголосували 539 депутатів, проти – 36, утрималися – 12. Проект доповіді про набуття чинності угоди про реадмісію також було підтримано більшістю голосів.

3 жовтня Комітет з питань громадянських свобод, юстиції та внутрішніх справ Європарламенту, а 11 вересня Комітет з питань закордонних справ підтримали угоди про спрощення візового режиму та реадмісію з Україною. Обидві угоди були підписані 18 червня у Люксембурзі, парафоровані – 27 жовтня 2006 року у Гельсінкі під час самміту Україна-ЄС. ЄС вимагає від України до набуття чинності угодами скасувати візи для громадян Румунії та Болгарії з метою встановлення рівного ставлення до всіх громадян країн-членів ЄС. Україна поки що вагається прийняти таке рішення, і наголосує, що її візова політика щодо громадян ЄС є односторонньою і належить до внутрішньої

компетенції. Натомість серед громадян деяких центральноєвропейських країн існують побоювання, що Україна може різко і без попередження відновити візовий режим у 2008 році. Угода про полегшення візового режиму передбачає фіксовану ціну візового збору для українців у 35 євро, надання безкоштовних віз певним категоріям громадян, зокрема, студентам, журналістам, близьким рідним тощо. За новою угодою консул, у разі відмови в оформленні візи, повинен пояснити громадянину причини цього. Дія угоди не розповсюджуватиметься на Данію, Ірландію та Великобританію. Угода про реадмісію встановлює чіткі критерії, коли та як повертати осіб, які незаконно проживають на території країн-членів ЄС та України. Положення угоди про реадмісію громадян третіх країн та осіб без громадянства набувають чинності через 2 роки перехідного періоду. Угода не діятиме на території Данії. Тепер для набуття чинності угод їх має ратифікувати новообраний український парламент.

Відзначити Різдво у Відні можна буде вільно

Дев'ять нових членів Євросоюзу ввійдуть до Шенгенської зони 21 грудня – за тиждень до католицького Різдва, тобто на два тижні раніше оголошених термінів. Таким чином зникне обов'язковий контроль документів на кордонах між старими та новими членами ЄС, і кордон можна буде вільно переходити у будь-якому місці. Як заявив Руї Перейра, міністр внутрішніх справ Португалії, яка головує на даний момент в ЄС, усі необхідні перевірки і узгодження закінчено. Тепер Словаччина, Словенія, Угорщина, Чехія, Польща, Мальта, Латвія, Литва й Естонія можуть скасувати прикордонний контроль на спільних кордонах. Паспортний контроль в аеропортах цих країн для внутрішньоєвропейських перельотів збережеться до березня 2008 року. Кіпр, який теж входить до Євросоюзу, висловив намір ще протягом року не приєднуватися до Шенгенської зони.

Однак буде посилена в ібіркова перевірка документів, особливо у прикордонній зоні таких країн, як Австрія та Німеччина. Скажімо, австрійська поліція

матиме право спільно з чеською контролювати громадян на території сусідньої держави. Буде посилений контроль у містах, де працює велика кількість іноземців, поліція у справах іноземців матиме більше можливостей і повноважень для внутрішнього контролю – на вокзалах, у метро, на ринках, у гуртожитках тощо. Іноземці з “третьої країни”, які легально проживають у нових країнах ЄС, матимуть обмежене право пересуватися іншими, зокрема старими, країнами Євросоюзу – до трьох місяців в рік без права на працю.

Шенгенська угода про скасування прикордонного контролю на внутрішніх кордонах між європейськими країнами була підписана в 1985 році. До договору приєдналися Бельгія, Люксембург, Нідерланди, Німеччина, Франція, Італія, Іспанія, Португалія, Греція, Австрія, Швеція, Фінляндія, Данія, Норвегія та Ісландія.

пор

Петиція в Пардубицях: іноземці смердять і мають воші

Працівники одного з найбільших підприємств у Чехії, пардубицької фірми з виробництва комп'ютерів Фоксконн, склали дві петиції проти колег-іноземців переважно зі Східної Європи, які також працюють на цій фірмі. Чеським працівникам не подобається їхня поведінка та гігієнічні звички. Керівництво розглядає петиції і обіцяє вжити заходів, повідомляє речник підприємства Катерина Кучерова.

Серед майже 6 тисяч працівників Фоксконну іноземців – кілька тисяч. Через посередницькі агентства тут працюють люди зі Словаччини, України, Казахстану, Росії, Білорусі, Румунії та Болгарії. Чеські працівники скаржаться, що іноземці не дотримуються порядку, скажімо, болгарські працівники – неграмотні, з ними майже неможливо домовитись. На робочих місцях з'явилися воші, в туалетах постійно нечисто, пропадає мило, серветки, вбиральні забиті, з них відірвані кришки, використаний туалетний папір – у смітниках. Деякі іноземці, мабуть, не знають, що таке душ, тому в автобусі від них походить неприємний запах. “Болгарам треба пояснити місцеві культурні звички. З ними практично неможливо працювати, співпраця з ними на лінії – наче якусь покарання”, – додається в документі.

Ба більше, чеські працівники заявили, що відчувають себе дискримінованими щодо іноземців. “Словаки під час роботи можуть вільно їсти, пити, користуватися мобільними телефонами, тримати інші недозволені предмети. Нам за ці гріхи знімають гроші, але іноземцям – ні, у них лише одна стаття зарплат. Тому вони цим користуються і, по суті, роблять, що хочуть”, – сказав газеті “Пардубицький денік” чеський працівник фірми, який не бажав, щоб його ім'я було опубліковане. Він додав, що керівництво фірми з легкістю запровадило 12-годинний робочий час, а “якщо комусь щось не подобається, то на їхнє місце приїде кілька болгар”. Лише завдяки петиції 8-годинний робочий час було повернуто. Такий стан речей, зазначають підписанти, триває вже дуже довго. Керівництво фірми намагалось вчинити так, щоб ця інформація не вийшла за стіни фабрики (брало з працівників т. зв. обов'язок мовчанки), але тільки після опублікування матеріалів у мас-медіа підійшло серйозно до вимог.

чтк

Радіо “Свобода”
www.radiosvoboda.org

ГОЛОДНІ ВІРШІ

Трагедія 1932-1933 років у літературній творчості та фольклорі

Про це навіть страшно подумати... Але у час, коли смерть була настільки буденним явищем, що навіть нікого не дивувала, українці знаходили місце для іронії. Ці вірші народжувались навіть не через сльози, бо плакати вже людям під час колективізації та голодомору вже було нічим. Вони говорять самі за себе.

Довго їх не можна було, звісно, публікувати, навіть розповідати, але люди на селах десь під Києвом чи Черкасами їх зберегли. В усній народній творчості, як це було тисячі років тому. І лише на початку 90-х отримали змогу з'явитися на світ у папері, переважно у газеті "Літературна Україна". Варто зауважити, що у віршах зустрічаються вживані тоді специфічні слова. Так, індусами називали селян-індивідуальників, що не записувалися до СОЗу – товариства спільного обробітку землі.

* * *

Сидить Ленін на горі,
А Сталін в болоті —
Що зробили куркулеві,
Те буде й голоті.
Здохла чи вмерла —
Копитами небо підперла:
Масло-пшеницю
Вивезли за границю,
Ячмінь та овес
Згноїв МТС.
Не дивуйтесь, добрі люди, —
Завтра й з вами таке буде.
Хліб качали-вимітали —
Весь народ сумує,
А великий голова
Мовби і не чує.

* * *

Одна лата, два кулі —
Записало в куркулі,
Описало всі горшки
І загнало в Соловки.
Мати в созі, батько в созі,
Діти плачуть по дорозі,
Нема хліба, нема сала,
Тільки кіно та вистава,
А на хаті один куль,
Та й то кажуть, що куркуль.

* * *

Тато в созі, мама в созі,
У нас хата стоїть з лоззя,
А на хаті один куль —
А всі кричать, що куркуль.
Хотіли стать хазаями
При совітській владі,
Як залишимося живими,
То будемо раді.

* * *

Ой, яблучко наливається,
А комунська власть наживається.
Ой яблучко українське,
А з'їсть тебе рило свинське.

Ой яблучко, в революцію —
Клади жито на лопату в контрибуцію.
Ой яблучко, що за нація —
Надоїла куркулям конфіскація.
Ой яблучко, на чотири часті —
Нема хліба на Україні
При совітській владі.

* * *

Батько в созі, мати в созі,
Діти плачуть по дорозі,
Приїхало ГПУ,
Гонить людей в кропиву...
Індуси* пасуть гуси,
А созівці — бугая,
Індуси їдять гуси,
А созівці — журавля.
Свині нині не кричать,
Не реве худоба —
Викинь зуби на полицю
Та лягай до гроба.

* * *

Був господарем при непі,
А у созі, як в халепі:
Хто як хоче поганяє,
Бо за дурня тебе має.
Як мав землю я свою,
Стривав в полі я зорю,
Нині сплю я до тих пір,
Доки збудить бригадир.
Чи роби, чи сиди —
соз не дасть тобі їди.

* * *

Сидить дід на стерні
Та штани латає,
Стерня його ззаду коле,
А він колгосп лас:
— Проробив дванадцять день,
Записало трудовень.
Мала баба одну козу
І ту віддала колхозу,
Сіла собі при столі
І рахує трудовні.

* * *

Сидить баба в буряні
Та рахує трудовні.
Врахувала триста день:
— Дайте хліба хоч на день.
Ціле літечко робила,
Кіло гречки заробила,
Кіло гречки, два ячменю,
Та й журює, де я змелю.

* * *

Питалася баба діда:
— Чи дадуть в колгоспі хліба?
— Дадуть хліба ще й коржа,
Будем їсти без ножа.
Пийте воду, їжте січку —
Виконуйте п'ятирічку!
Пусте пузо, штани в клітку —
Виконуйте п'ятилітку!

* * *

Чом село так лементує?
То буксир в нім хазяйнує:
У людей хліб забирає —
Хай село все вмирає.
Чечевицю і горох,
І картоплю, й буряки —
Все беруть буксирники,
Хай здихають мужики.

* * *

Батько в созі, мати в созі,
Діти плачуть по дорозі,
Нема хліба, нема сала,
Бо місцева власть забрала.
Не шукайте домовину —
Батько з'їв свою дитину.
З бичем ходить бригадир —
Заганяє на Сибір.
Голод, холод в нашій хаті,
Ніщо їсти, ніде спати,
Наш сусід уже здурів
І дітей своїх поїв.
Де буксир господарює,
Все село почує:
Там і крики, і плачі,
І виття собачі.

* * *

Ой за князів Кочубеїв
Хліба вистачало,
А як прийшли безштаники,
То його не стало.
Ой ви жорна мої,
Щебетушечки,
Мелить з кори борошенце
На пампушечки.
Нехай кишки воркотять —
Вони їсти хотять.
Чого ж очки не сплять,
Вони ж їсти не хотять.
Встань, Тарасе, з домовини,
Глянь на горе України —
Пухнуть люди, мруть-конають,
Через сози погибають.

* * *

Устань, Ленін, подивися,
До чого ми дожилися:
Клуна раком, хата боком,
Кінь в колгоспі з одним оком,
Ні корови, ні свині —
Тільки Сталін на стіні.
Ленін Сталіну сказав:
— По мені наказуй:
Хліба дуже не давай,
М'яса не показуй.
Ні корови, ні свині,
Тільки Ленін на стіні,
Ще й показує рукою,
Куди йти за кропивною.

* * *

Висить Сталін на стіні,
Посміхається мені,

Ще й показує рукою,
Куди їхать за мукою:
Чи в Ромни, Чи в
Сенчу?
Краще в ступі
готовчу!..
Нема хліба, нема моні,
А ми плескаєм в
долоні.
Встань-но, Ленін,
подивися,
Як колгоспи
розжилися:
Гарба раком, трактор
боком
І кобила з одним
боком.

* * *

Іде Сталін на тарані,
Дві сельодки у
кармані,
Цибулиной поганяє,
Америку доганяє.
А на хаті серп і молот,
А у хаті смерть і голод.
Устань, Ленін,
подивися,
До чого ми дожилися:
Ловим миші та товчем
—
Лемішаники печем.
Крупська грає на
гармошці,
Сталін жарє гопака,
Дожилася Україна —
По сто грам на їдока.

* * *

Ой спасибі Іллчу,
Що я хліба не печу.
Треба Сталіна просити,
Щоб нічого не варити.
Батьку Сталін, подивися,
Як ми в созі розжилися:
Хата раком, клуня боком,
Троє коней з одним оком.
Сидить Сталін на престолі
Та на скрипці грає.
На Україну хлібородну
Скоса поглядає.
Ой скрипочка горіхова,
А смичок із рути,
Як заграє вказівоньки,
На Україні чути.
Ой грав Сталін,
Ой грав Сталін,
Став перебирати:
Так обдерли Україну,
Що аж ребра знати.
Ой грав Сталін,
Ой грав Сталін,
Аж струни порвалися.
На Україні люди вмерли,
Деякі осталися...

* * *

Не дивуйся, братан,
Що ми комуністи, —
Мужики нароблять хліба,
А ми будем їсти.
Комуністи на Україну
Несуть чорну хмару —
Безневинним хліборобам
Голод — люту кару.

* * *

Ходить Сталін, та й питає,
Чого дітям не хватас.
— Нема хліба, нема солі,
А до того іще й голі.
Ленін грає на баяні,
Сталін вдарив гопака,
Що у нашому колгоспі
Дали сто грам на їдака.
Працювала десять день,
Заробила трудовень.
А від того трудовня
Голодує я щодня.
Жито і пшеницю
Посилають за границю.
А посліди і бур'яни —
Для робочих і селян.

* * *

Колосочки я збрала
На колгоспнім полі
І за це мені дали
Десять літ неволі.
Україно моя,
Хліборобна.
Москві хліб віддала,
А сама голодна.
В 32-му году
Люди їли лободу.
В 33-му году
Стали мерти на ходу.
Ой ти, Сталін, шкуродер,
Що ти з нас зробив тепер,
Бандити стали панувати,
А на Сибірі — батько й мати...

* * *

Ой Постишев, вражий сину,
Всохли б тобі руки,
Як ти віддав Україну
На голодні муки.
Встав би батько Махно —
Не дав комуністам
Хліб мужицький відбирати
І в комуні їсти.

* * *

— Куди йдеш, куди йдеш,
Куди шкандибаєш?
— У райком за пайком,
Хіба ти не знаєш?!
Ой не піду за Пилипа,
Піду за «буксира»,
Бо у нього повно хліба
І масла, і сира.

* * *

Не журися, Гапко,
Що ми комуністи:
Мужики робитимуть,
А ми будем їсти!
Сидить дівка на рядні,
Числить свої трудовні,
Трудовні, трудоодиниці.
Батько ходить без штанів,
Мати без спідниці.
Сидить баба на рядні,
Та й рахує трудовні.
Має сорок й один день.
Дайте хліба хоч на день!

Ой, купались сірі гуси
У Пслі коло кручі.
Плачуть люди голодні,
З колгоспу ідучи.
Зацвіли волошки сині
В степу при дорозі.
Та померли ж мої діти
З голоду у «созі».

* * *

Мамцю, їсти!
Татку, їсти! —
Надриваються малі.
Все забрали активісти —
Голод на селі.
Як Ленін умирив,

Книги

Віталій Манзуренко, Василь Гуменюк.

Рейд УПА в Румунію, 1949 рік.

Цю книгу презентували у рамках 14-го Львівського книжкового форуму, і вона вже має значний розголос в Україні. Румунський рейд 1949-го року мав значний резонанс. Авторам вдалося зібрати об'ємний фактологічний матеріал – публікації 50-х років, спогади учасників, повстанські світліни, зразки листівок і агітаційних матеріалів, а найголовніше – оригінальні звіти за проведений рейд керівників акції – сотника Петра Мельника - “Хмари” і поручника Назарія Данилюка - “Перебийноса”, які надали працівники Галузевого Державного архіву Служби безпеки України. Відтворено по днях, а в окремих випадках – навіть по годинах – блискуче проведену операцію, яка здійснилася без жодного пострілу на території сусідньої держави і тривала рівно два тижні. Рейдуючі пройшли понад 150 км, відвідавши десятки населених пунктів Румунії. На блокування підвідділу УПА, який числив близько 20 осіб, румунський комуністичний уряд кинув цілу дивізію, озброєну важким (гармати і міномети) озброєнням. Та місцеве населення, яке симпатизувало українським повстанцям, допомогло їм повернутися в Україну без жодних втрат. Рецензована книга вийшла в форматі бібліотечки часопису “Однострій” і є вже другою в цій серії. Чудово оформлена, з багатьма ілюстраціями та високим рівнем поліграфії, вона стане окрасою будь-якої книгозбірні. До видання книги прилучилася й румунська студентка факультету журналістики Ліліана Петруца із Сучави, яка переклала румунські тексти на українську мову. Видання здійснене за

фінансової підтримки молодих львівських підприємців Андрія Худо і Олеся Пограничного, за активної співпраці з останнім Головнокомандувачем УПА Василем Куком. Крім короткої передмови, покійний вже В. Кук, подав до неї ряд деталей, які були відомі лише йому, як командирові УПА.

Роман Гарбуз, член спілки художників України, м. Львів

Оксана Забужко.

Notre Dame d'Ukraine: Українка в конфлікті міфологій.

Звідки взялися тампліери на берегах Дніпра? Яку тасмницю берегли «тасмні товариства» малоросійських дворян XIX ст.? Звідки в “Лісовій пісні” зашифрована легенда про Грааль? Чи й справді українці – “селянська нація”? В чому

різниця між демократією і хамократією? В чому полягав модерний «український проект» і чи вдалося нам його реалізувати? Нова книжка провідної української письменниці, підсумковий плід її багаторічних роздумів – це вражаюча інтелектуальна подорож крізь віки, культури й конфесії в пошуках “України, яку ми втратили”. Ключем до неї стає розкритий О. Забужко “код Лесі Українки”. Аристократка і еретичка, спадкоємиця древнього лицарського роду і продовжувачка гностичної традиції, ця найвидатніша з українкозалишлася незрозумілою в радянській Україні і майже незнаною широкій публіці – в Україні незалежній. Чому? Відповіддю на це питання стає велика історична драма “прихованої війни”, яку Оксана Забужко з притаманною їй відвагою виносить із забуття і, на багатющому літературному й історичному матеріалі, відновлює на повен зріст. Це не лише фундаментальна історико-культурна студія чи вишукана філологічна екзегетика. Це ще й книга про наше сьогодні – про те, як жорстоко ми розплачуємося за втрату і забуття багатовікової лицарської культури... Видавництво “Факт”. Тверда палітурка, 640 с., видання 2007 р.

Володимир Сідак.

Національні спецслужби в період Української революції 1917-1921 рр.

Дослідження присвячене діяльності спеціальних органів безпеки українських національних державних формацій 1917-1921 років: Центральної Ради, Гетьманату, Директорії УНР, ЗУНР та Державного Центру УНР в еміграції. Залучення великого масиву документальних друкованих джерел, мемуаристики та раніше не відомих архівних матеріалів дало авторові змогу досягти максимальної об'єктивності при висвітленні складних історичних подій доби Української революції, виважено оцінити здобутки й помилки тогочасних національних спецслужб у боротьбі за державність України. Охоплено зародження органів безпеки України у період центральної ради, спеціальні служби держави Гетьмана П.Скоропадського, Організація та діяльність органів безпеки директорії УНР, специфіку організації спеціальних органів Української Народної республіки й особливості функціонування Національних спецслужб в умовах еміграції. Кількість сторінок: 320. Видавництво: Альтернативи.

Ігор Кобрін, Євген Шафранський

Собор на крові. Документальний серіал (10 серій).

Дуже багато міркувань з цього приводу було висловлено, але у “чорно-білому” варіанті: або всі ті, брав участь у національно-визвольному русі – звичайні бандити, або – герої. Але основна маса народу не знає, що це був за рух, чого він прагнув. Всіх цих людей називають “бандерівцями”, хоча це неправильно, оскільки у цього руху був величезний спектр: там були й націонал-комуністи, і націонал-демократи, і націоналісти, були навіть ті, хто дотримувався нацистських поглядів. Тому автори хотіли показати змагання в новому ракурсі, у загальноєвропейському і загальносвітовому контексті, а потім уже в українському. Коли ми бачимо, яке підґрунтя мали ті чи інші факти й події, ми можемо трактувати ту хроніку об'єктивніше. Це дуже гідна документалістика, яка продовжує традицію телевізійного історичного дискурсу, запропоновану свого часу Сергієм Буковським у фільмі “Війна. Український рахунок”. Серіал “Собор на крові” вперше всебічно і неупереджено розповість глядачеві трагічну історію українського національно-визвольного руху у боротьбі за соборність і самостійність своєї Батьківщини в період з 1919 по 1949 роки як частина загальноєвропейської історії. Адже Коновалець і Мельник, Бандера і Шептицький, Боровець і Шухевич жили і діяли в складній ситуації грандіозного геополітичного конфлікту гітлерівського Рейху, сталінської радянської імперії та Західних демократій. Такий підхід дозволяє зрозуміти і осмислити підґрунтя подій і вчинків у загальнолюдському розумінні, а не з тієї чи іншої зашореної традиційними стереотипами точки зору. Фільм розміщено на трьох DVD-дисках, 10 серій тривалістю півгодини кожна: Народження великого блефу, Цукерки для команданта, Одна доба незалежності, Галицьке марево, Фальшиве золото вересня, Політика докочаних фактів, Армія без держави, Боротьба за народ, Альянси над прірвою, Триумф великого блефу. Створено під патронатом Українського інституту національної пам'яті, озвучений українською. Видавець: Телекон, Рік видання: 2007, Ціна \$38.76.

Українські народні Карооке

Назва цього диску, в принципі, є майже вичерпною. Тобто – тут записано 15 мелодій найбільш відомих і улюблених українських народних пісень. Це не караоке – в тому сенсі, що текстів пісень Ви не знайдете ні на диску, ні в буклеті. Але ці пісні настільки

популярні, що, скоріше за все, слова Ви знаєте і так – інша справа, що не завжди ми маємо музику, коли хочеться співати. Люди є, бажання є, є навіть голоси, а музики немає – знайома ситуація? Не завжди музика і потрібна, українські пісні і самі по собі настільки мелодійні, що їх можна співати без супроводу. Але, з іншого боку, якщо є можливість заспівати з акомпанементом – то чом би й ні? Крім того, цей диск можна використовувати – може, навіть в першу чергу – під час танцювальних занять. Зрештою, це значно легше, ніж запрошувати музикантів – або сотню разів підряд слухати одні й ті ж самі слова. Чи не так? Отже, читайте перелік – і вирішуйте. Видавець: Zzvuki records Рік видання: 2007 Горіла сосна, палала Несе Галя воду Підманула підвела При долині кущ калини Розпрягайте хлопці коней Ніч яка місячна Ой чорна я, си чорна Ой у гаю, при Дунаю Чичері Чоботи з бугая Ой ходила дівчина бережком Ой на горі два дубки Їхав козак Ой у вишневому садочку Взяв би я бандуру

Наталка Карпа. Історія.

Наталка Карпа має дійсно красивий, м'який, приємний голос, солодкий із ледь помітною гірчинкою. Дитина так не заспіває. Та й не кожна дівчина зможе. Так співає – жінка. Зовсім не випадково новий альбом Наталки Карпи називається "Історія". Вона пропонує не просто послухати добірку пісень, об'єднаних спільною темою.

Це дійсно історія – відносин, почуттів, думок. Природно, почуттям, якості в центрі оповіді, є кохання – і тема розкривається не тільки в текстах пісень. Кожній пісні передують маленькі діалоги між чоловіком і жінкою, і саме ці діалоги задають тон, налякують на якісь окремі нюанси

відносин. Тож тут є і зустрічі, і розлуки, і спогади, і мрії, розчарування і сподівання – все, як належить. Єдине, чого тут немає – це остаточного заперечення любові як такої, та й дивним був би такий протест. Зрештою, можна відмовитися від стосунків із конкретною людиною – але не варто відмовляти своєму серцю у бажанні і здатності любити. І Наталка Карпа не відмовляє, адже це – романтична

Український бум. Краще у мп3.

Найбільше ця серія платівок має зацікавити хазяїв всього роду шинків, корчм, барів, словом закладів, де треба менше думати, а розважатися. Як видно вже з назви, на збірці представлено популярні естрадні пісні. Виконавці тут різні. Є відомі на всю країну, а є і з більш локальною популярністю. Втім, це не має аж такого великого значення – бо рівень виконання приблизно однаковий. Хоча, звісно, присутність тут пісень у виконанні С. Ротару, В. Павліка, О. Білозір, І. Бобула додає виданню певної солідності. Вже вийшло 8 платівок цієї серії, і всі – у форматі мп3. Це – у пику тим, котрі кажуть, що українська мова – "не формат", "мова лохів, а не балоти", що не придатна для дешевого попсу. Збірки цієї серії продовжують користуватися у

слухачів популярністю і попитом. Воно і не дивно – адже Український бум кожного разу пропонує якомога більш яскраві та свіжі хіти нашої естради. Тут завжди можна почути голоси виконавців, кожен з яких має величезну армію прихильників, і не тільки на території України. І навіть ті з них, які є такими зараз – недовго такими залишатимуться. Якщо вже пісня подобається аудиторії, то і виконавець дуже швидко стає широко відомим. Ну а тут зібрано саме ті пісні, що зуміли завоювати прихильність багатьох тисяч слухачів. За ними можна судити, якою є сьогодні наша естрада, а заодно і зрозуміти, у якому напрямку вона рухається. Втім, якісь фіксовані висновки робити все-таки не варто – бо будь-які тенденції мають тенденцію змінюватись... Видавець: Artur Music. Рік видання: 2007

Юлія Рай. Кращі пісні

Трохи дивно, але факт – як бачите, Юлія Рай якось так швидко дійшла вже і до випуску збірки кращих пісень. Зважаючи на кількість виданих нею альбомів, такий крок міг би мати доволі кумедний вигляд, якби не одне "але". Здогадуєтесь? Так отож. Невідомо, як воно буде далі, коли Юлія залишить за плечима півтора десятки альбомів із сотнею пісень, але поки-що практично всі її пісні – такі дійсно кращі... У будь-якому випадку, зайве нагадування про себе ніколи не буває зайвим – особливо в ситуації, коли кількість прихильників постійно зростає. Якщо існує питання, то має ж бути і відповідь. Отже, пропонуємо

вважати "Кращі пісні" Юлії Рай саме такою відповіддю. Відповіддю, з якої викреслено всі зайві слова. Видавець: Golden Music. Рік видання: 2007 Ціна \$6.92USD

історія. Ну і музичний бік цієї "Історії" – такий самий різноманітний, як і нюанси розповіді. Тому є тут і запальні, танцювальні мелодії, є балади, є R'n'B – словом, сучасна молодіжна поп-музика. Видавець: Odyssey Company Рік видання: 2007

Віталій Козловський, Гайтана. 90 + 105 хвилин музики. (mp3).

Жоден з цих двох поки-що не має великої дискографії, але це можна назвати недовікою хіба-що з огляду на неабияку їхню популярність. Від них постійно чекають чогось свіжого, яскравого – адже кожен з цих артистів, і кожен по-своєму, є справжньою окрасою сучасної української поп-сцени. Шляхи пройдені різні – факт. Гайтана встигла вже зарекомендувати себе в якості цікавої джазової співачки, не схожої ні на кого в Україні – але раптом зробила різкий розворот, зайнялася популярною музикою. І – не прогала. Якихось п'ять років – і сьогодні вона одна з кращик, а два її останні окремки ("Два вікна" та "Шаленій") взагалі спричинили справжній фурор, нового альбому всі чекають із величезним нетерпінням. Дещо по-іншому, але не менш стрімко розвиваються події у Віталія Козловського. Прийшовши у шоу-бізнес, фактично, просто з вулиці – він сьогодні став кумиром для десятків і десятків тисяч шанувальників і, особливо, шанувальниць. Він поки-що видав лише два альбоми – але, здається, обидва вже встигли стати "золотими". Це попросту справляє враження. Отже, не дивно, що саме ці двос

зустрілися в одній колекції. Насолоджуйтесь – і чекайте нових альбомів. Видавець: Lavina Music Номер за каталогом: Рік видання: 2007

Ставлення народу до вождів та їхніх монументів найчесніше висловлюють голуби.

***

Новини криміналу. СБУ накрило в Донецьку мережу порностудій, у яких знімали рекламні ролики Партії Регіонів.

***

2008 рік. Прес-конференція президента Росії В. В. Путіна. Вигук із залу: "Ви ж заявляли, що не залишитеся на третій термін! Навіщо було брехати?!" "Я вас не обманював. Я не залишився на третій термін — я залишився НАЗАВЖДИ!"

***

Парадокс статистики. Згідно з опитуваннями громадської думки, 90 відсотків росіян вважають, що на майбутніх парламентських виборах переможе партія "Єдина Росія". Проте голосувати за "Єдину Росію" збирається лише 30 відсотків...

***

З часом дедалі витонченішою стає бізнес-культура. Те, що на початку 90-х грубо називалось "розводом лохів", тепер називається "акцією".

***

Назбирав ось грошенят – хотів купити дачу під Броварами. Не вистачило. Довелося купувати віллу в Іспанії.

***

Раніше в держави крали те, що погано лежить. Тепер навіть покласти не встигають — крадуть на етапі договорів із постачальниками.

***

Мрія американського бізнесмена – заробити мільйон, російського – поцупити мільярд.

***

"Якщо людину кусає упир – вона стає упиром". "Таке враження, що багатьох наших політиків покусали барани".

***

Бізнес – це така гра, в якій виграє той, хто краще знає правила, а програє – той, хто її виконує.

***

Після того, що "Манчестер" і "Мілан" зробили з нашими провідними футбольними клубами, Євросоюз просто зобов'язаний надати Україні перспективу членства в ЄС.

***

Розмовляють двоє футбольних уболівальників. Перший: "Коли "Динамо" забиває "Шахтарю", моя такса робить сальто. "Клас! А в який бік робить – вперед чи назад?" "Залежить від того, як я їй ногою загилю..."

***

Тікаючи від принца, Попелюшка залишила на сходах туфельку, іншу туфельку – на порозі, блузку – на спинці стільця, панчохи – на торшері, спідницю – на дивані, ну й решту дорбиць...

***

"Що ви виберете: пиво чи порятунок душі?" "А яке пиво?"

***

Із напіврозваленої дерев'яної вбиральні

вилазить, весь у нечистотах, Вінні-Пух. П'ятачок із сарказмом запитує: "Вінні, ти взагалі бджіл від мух відрізняєш?"

***

Мама пише записку вчителю свого сина: "Іване Івановичу, не смійте так суворо ляяти нашого Петрика! Він ніжна і вразлива дитина. Ми з чоловіком ніколи його не били. Хіба що при самозахисті..."

***

Раніше дівчата червоніли, коли соромилися, а тепер соромляться, коли червоніють.

***

"Ти де пропадав півроку?" "Так зняв дівку на ніч і махнув із нею у Заполяр'я!"

***

На пляжі розмовляють дві подруги: "Що з тобою, ти так схудла?" "Та я дуже страждаю, мене зраджує чоловік". "Так розлучайся!" "Поки що не можу. Хочу скинути ще п'ять кілограмів".

***

Зустрічаються два приятелі. "Як справи?" "Танормально загалом, тільки з дружиною посварилися". "Чого?" "Та не можу з нею ніяк домовитися, де провести відпустку". "А що так?" "Розумієш, я хочу в Таїланд. А вона хоче зі мною..."

***

Чоловік приходить під ранок весь у помаді, пудрі, рудому волоссі. Дружина: "Ти де був?" "Не повіриш, любя. Всю ніч із клоуном бився".

***

Ділове побачення з жінкою й побачення з діловою жінкою — це зовсім не одне й те саме.

***

Татусь – синові: "Кожен чоловік має за життя зробити три речі. Сину, ти вже великий. Я розповім тобі, як робити третю..."

***

На прийомі у сексопатолога: "А вам сняться жінки?" "Та мені через них узагалі спати ніколи!"

***

Вчені схрестили комара, міль і жінку. Якщо ця тварюка не знайде шубу, вона постійно дзижчатиме над вухом.

***

Новий працівник прийшов в офіс у свій перший робочий день. Через півгодини підходить до одного зі старих працівників і запитує: "Слухай, я нікого тут не знаю. Допоможеш?" "Так, звісно. Хто тобі потрібен?" "Із ким можна поговорити про підвищення зарплати?"

***

"Бачив такий класний новий пристрій: клавіатура безпосередньо приєднана до принтера, працює без процесора, живлення і драйверів". "Друкарська машинка, чи що?"

***

Якщо корову нагодувати какао і до доїльного апарата підключити

самогонний, корова даватиме лікер "Бейліз".

***

У Білла Гейтса запитали: "Яка з операційних систем, що коли-небудь були створені людиною, найкраща?" "Unix, - не замислюючись, відповів Гейтс". "Але... а як же Windows?" "Windows створив Бог", - скромно відповів Гейтс.

***

Батько з приятелями грає вдома у покер. Нагромаджується пристойний банк, іде коло торгівлі. Саме тоді до батька підбігає чотирирічний син і зазирає в карти: "Ой, тату, а чотири тузи – це добре?" Батько крізь зуби: "Так... синку..." Усі гравці відразу йдуть у пас, татусь гребе банк. Син: "Шкода, тату, що в тебе тузів не було".

***

"Як справи в школі, синку?" - запитує батько Петрика. "Я з батьком двічника – не розмовляю", - відповідає той.

***

Син підходить до матері та й каже: "Мамо, дай мені в борг десять доларів". "Добре, на". "Ні, зачекай, віддай мені тільки п'ять, тоді ти мені будеш повинна п'ять доларів, і я тобі п'ять. І ми в розрахунок".

***

Сини нових багатіїв хизуються один перед одним: "Мій батько - крутіший твого!" "А мій – розумніший!" "А мій дав у борг твоєму купу грошей!" "Зате мій їх ніколи не віддасть!"

***

Заходить напідпитку новий багатій до крамниці: "Хочу сину подарунок. Він любить музику, дайте мені он ту червону трубу і що білу гармошку". "Вогнегасник зараз упакую, а радіатор – тільки разом з арматурою..."

***

Новини шоу-бізнесу: вчора співачка Максим побила співака Світлану.

***

Батько-комерсант запитує сина: "Скільки буде двічі два?" "Шість". "Неправильно, синку, чотири". "Я знаю, просто хотілося поторгуватися"

***

Оголошення в одній з московських гімназій. "Доброді! учні! Прохання паркувати свої іномарки у відведеному для цього місці, інакше ви можете подряпати їх об велосипеди викладачів".

***

Задача. У Петі – 12 яблук, у Сашка – 8 яблук, а у Васі – в сідниці сіль. Питається: хто біг останнім із колгоспного саду?

***

Мама будить Петрика: "Вставай, пора до школи!" "Та ну її! Знову там з 5-го Бе на перерві битися будуть". За 15 хвилин: "Петрику, пора!" "Не йду! Знову Борис ганчіркою для дошки кидатиметься". Ще за 10 хвилин: "Петрику, спізнився!" "Ні, не піду! Знову Прокопенко з рогатки стріляти буде". "Петрику, як ти же не підеш, ти ж директор школи?!"

***

Висадилися американці на Місяці. Обережно ступають по невивченій планеті. Раптом – за

найближчим кратером бачать: сидять четверо кремезних дядьків, розстелено газетку, на ній сальце, цибулька, горілочка. Американці питають: “Ви хто, люди?!” “Та ми заробітчани з України, з Закарпаття”. “І що, ви аж на Місяць прилетіли?!” “Та чо на місяць, на півроку!”

***

“Миколо, ти що пити будеш: шампанське, пиво, вино, горілку?” “Та, мабуть, якраз у такому порядку й питиму”.

***

“Добрідень. Я за оголошенням. Ось тут сказано: “Досвідчена провісниця зробить так, що вам усміхнеться Фортуна. Це правда?” “Чиста правда!” “І коли це здійсниться?” “Моментально”. “А скільки коштує?” “100 доларів”. “Я згоден. Ось гроші”. “Дякую. Зараз виконаємо”. До сусідньої кімнати: “Фортуно, доцю, вижди, посміхнися дядькові”.

***

Якщо у вулики замість бджіл поселити комарів, то можна збирати по кілька літрів крові за сезон.

***

“Рабинович, що б ви зробили, якщо б виграли мільйон доларів?” “Ну, для початку

– перерахував би!!!”

***

Дівчина-інтернетниця: “Чорт, у мене вчора закінчився вхідний місячний трафік!” Її подруга-блондинка: “І що, почалися критичні дні?”

***

“Скажіть, у чому різниця між цими телефонами?” “Різниця в тому, що ось це – Мр3-плеєр, а це – фотоапарат”.

***

“Завтра йдемо у похід”. “А теплі речі брати?” “Так, візьми, пляшок зо шість!”

***

“Чи може поява дитини в сім’ї стати причиною конфліктів?” “Так, якщо вона заявила пізно... Й напідпитку”.

***

“Що стосується горілки, то я свою норму знаю! Але коли п’ю, не можу її згадати!”

***

Передовик-комбайнер намолотив рекордну кількість зерна – обігнав увесь колгосп. Увечері до нього приходять двоє друзів – слабших комбайнерів, обличчя

сумні. “Що сталося?” — запитує передовик. “Як, не чув? Та ж у тебе таке горе...” “Яке горе?” “На, випий, щоб легше стало”. Випили. “Так що трапилось?” - запитує комбайнер. “Таке горе... Ні, сил нема тобі сказати. Давай ще вип’ємо...” І так кілька разів. Уже п’яний, мов чіп, передовик бурмоче: “Мужики, не мучте, що в мене трапилось?” “Ех, - відповідають конкуренти. - Таке горе... Зараз тебе телебачення приїде знімати, а ти так нажерся”.

***

Чому, якщо Вася вважає себе Наполеоном, його запроторюють у психлікарню, а якщо вважає себе Ізабеллою – його називають сексуальною меншиною?

***

Довгонога блондинка – метросексуалові. “Я – модель, а мама в мене – топ-модель!” “А я – оригінал, а тато в мене – прототип!”

***

“Здрастуйте. Викликали?” “А ви хто?” “Льотчик-винищувач”. “У якому сенсі?” “Ну таргани, клопи”. “А чому льотчик?” “Мухи, комарі...”

***

Іде хлопець із презентації нової книги Джоан Ролінг, назустріч – пацан зі шрамом від блискавки. Хлопець, отетерівши: “О! Гаррі Поттер?!” Пацан, сумно: “Та ні, в “Опель” влетів...”

***

У кабінеті платного стоматолога: “Що ви робите?! Потрібно було вирвати зовсім інший зуб!” “Та заспокойтеся, потрошку й до нього доберемося!”

***

Йдуть двоє кумів по дорозі, коли - вжик!.. - обганяє мотоцикліст без голови. Глянули куми один на одного з подивом й пішли далі. Коли знову - вжик!.. - мотоцикліст знову без голови. Знову здивувались куми і йдуть собі далі. Втретє - вжик!.. - знову мотоцикліст і знову без голови. Тоді один і говорить: “Послухайте, куме, що це робиться - нічого не розумію?” Здається, куме, Вам потрібно косу на друге плече перекласти...”

***

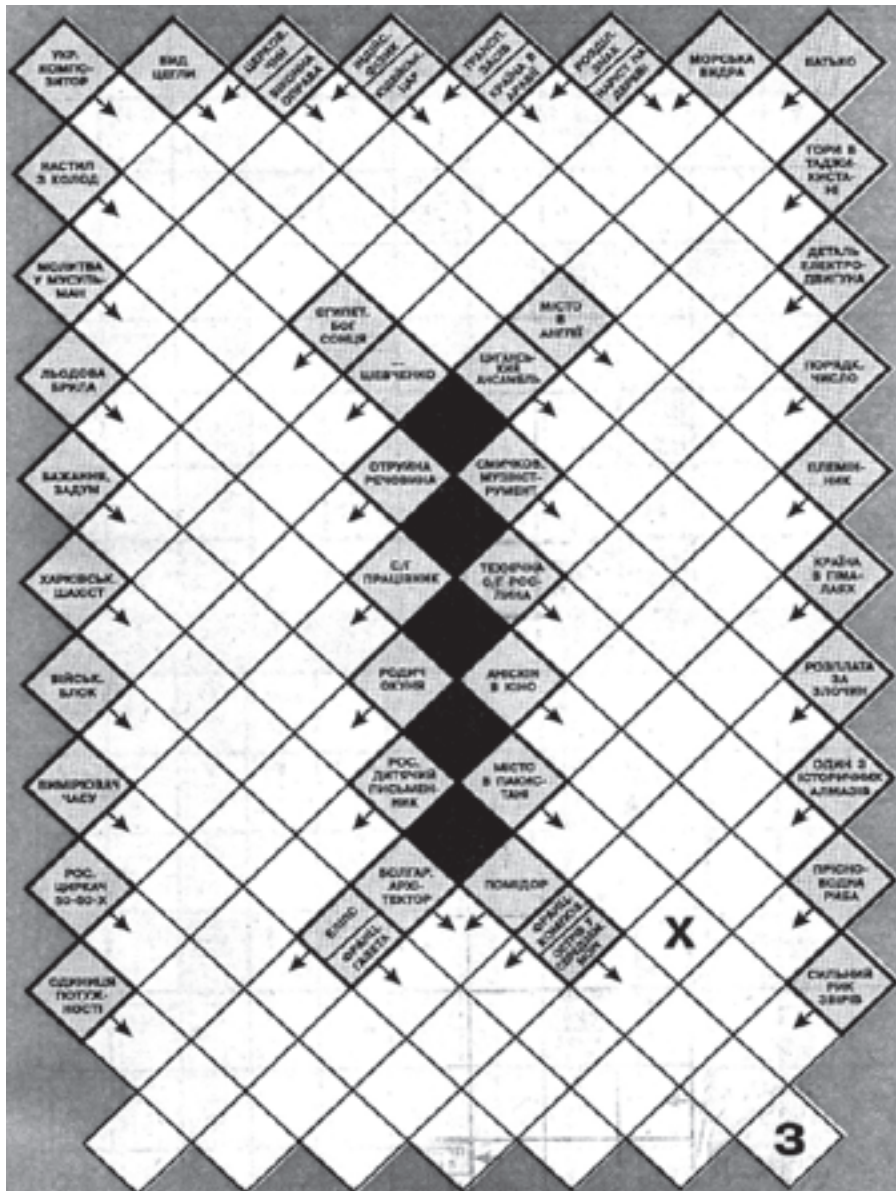
“А я свою квартиру відразу двом людям продав. І грошей удвічі більше, і пенсія за інвалідністю!”

***

Петрик приходить додому й каже: “Мамо, мені потрібна фотографія тата!” Мама дивується: “А навіщо?” “Учителька попросила показати, який ідіот робив це домашнє завдання!”

***

- 1 француз – полководець, 2 французи – дуель, 3 французи – академія наук.
- 1 росіянин – п’яниця, 2 росіянина – бійка, 3 росіянина – партійна ячейка.
- 1 єврей – підприсмець, 2 євреї – шахматний турнір, 3 євреї – кабінет міністрів.
- 1 англієць – джентельмен, 2 англієць – клуб, 3 англієць – футбольний матч.
- 1 українець – партизан, 2 українці – партизанський загін, 3 українці – партизанський загін із зрадником.
- 1 закарпатець – контрабандист, 2 закарпатці – будівельна бригада в Португалії, 3 закарпатці – не буває, бо третій кетч не маляр, то словак.

RESUMÉ

Další podzimní číslo časopisu Porohy nám přináší smutné vzpomínky na události z let 1932-1933, kdy Ukrajinu decimoval uměle vyvolaný hladomor. Přesto se začtíme i do článků méně smutných. Například v Kronice společnosti nás soubor Rodyna seznámí se zpracováním díla Ivana Nečuj-Levyckého „Oj, nechody Hrycju, ta j na večornyci“, podzimní atmosféru vyplňují pravidelně Dny ukrajinské kultury v ČR. Vzpomeneme zde vernisáž výstav Myroslava Zuzuka a Iryny Maževské, koncert kapely Ignis a galakonzert ukrajinských souborů, kde se vyjímaly například „divoké tance“ mladých protagonistů. Dny ukrajinské kultury zaujaly i nové diváky. V době, kdy centrum Prahy zaplavili neonacisté i anarchisté, vařily v pražské Lucerně národnostní menšiny své polévky. Ukrajinci a jejich boršč obsadili druhé místo. Diskusi o hladomoru na Ukrajině a o reakci bývalé ČSR na tuto událost zorganizovalo u kulatého stolu Velvyslanectví Ukrajiny se spolupráci se Slovanskou knihovnou v Praze. Nejstarší členka Ukrajinské iniciativy paní Pavlína Benoni vzpomínala na pochmurné události té doby, k historickým událostem 30. let se vyjádřila i na programu ČT 24.

V Zrcadle se tentokrát objevila tematika moravského kraje. Profesor Josef Anderš vypráví o úspěších i problémech ukrajinistiky na Univerzitě Palackého v Olomouci. Přestože je o mladý obor ze strany světových jazykovědců zájem, tzv. „kádrový problém“ není spojen pouze s minulostí, naopak trápí úzce profilované obory

i nadále. Vedoucí ukrajinistiky se s námi podělí také o svůj názor na česko-ukrajinské vztahy.

Těm se věnuje i Ukrajinská panorama s tématem fenoménu českého turisty ve vesnici Koločava na Zakarpatské Ukrajině. Vesnice se zcela jistě mění. Na poloninách se častěji vyskytují výkonné džipy a romantici s rukáky tak ztrácejí iluze o nedotčenosti krajiny.

Nezávislosti dominuje pětasedmdesáté výročí hladomoru na Ukrajině. Historik Oleksandr Palij naznačuje, že vedení Sovětského svazu provádělo v letech 1932-1933 systematickou genocidu ukrajinského národa. Ukrajina strádala v sevření vojsk. Lidé umírali hladu, pojídali vše možné, dokonce jsou dokladovány případy kanibalismu... Ve stejné době vedení SSSR exportovalo tuny obilí za hranice Ukrajiny. Fakta svědčí o tom, že hlad v roce 1933, o kterém se dlouhá léta nesmělo ani mluvit, byl vyvolán uměle. Ukrajinské organizace poslaly do Parlamentu ČR dopis s žádostí, aby Česká republika uznala hladomor na Ukrajině jako genocidu národa. Jeho plné znění je umístěno jak v časopise, tak i na stránkách www.ukrajinci.cz. Ani krátké informace z Ukrajiny nejsou potěšující. Za jeden měsíc se objevily tři tragické události – výbuch šachty v Donecku, plynu v Dnipropetrovsku a ekologická katastrofa u Kerče.

Rubrika Naše květy komentuje události „ukrajinské Evropy“. V Budapešti se Viktor Juščenko setkal s představiteli ukrajinských diaspor. Předseda UIČR Viktor Rajčinec jej osobně seznámil s problematikou Muzea osvobozenického boje Ukrajiny v Praze a prezentoval časopis Porohy. V rubrice se vypráví také o ukrajinském tisku v Itálii a hrozícím zániku ukrajinské knihovny v Moskvě.

V migrantské Čtvrté vlně nalezneme petici, kterou v Pardubicích podepsali aktivisté, nesouhlasící s přlivem zahraničních spolupracovníků. Proslulá zelená karta – nový projekt vlády ČR, vstupenka do země snů, má spojit pracovní povolení a pracovní vízum v jediný dokument a ulehčit žadatelům od byrokratických komplikací. Evropa schválila readmisní dohodu s Ukrajinou. Kontroverzní zákon o pobytu cizinců byl postoupen Senátu ČR. Občané Ukrajiny žijící v ČR budou mít po vstupu státu do Schengenského prostoru možnost cestovat po Evropě bez víz, pravidla pobytu však budou přísnější.

Kaleidoskop se navrácí k tématu hladomoru a uveřejňuje „Hladové verše“ – tragický folklór z 30. let, kdy lid skrze slzy notoval: „Není chleba, není slaniny, jenom v kině hloupé vidiny“. V rubrice „Nová hudba“ si zantujeme nejnovější ukrajinský pop. A nakonec několik anekdot a krížovka.

Osvětové čtení přeje Bohdan Rajčinec a Vaše Porohy

НЕ МОЖЕТЕ ЗНАЙТИ В ЧЕСЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ ЛЕГАЛЬНУ РОБОТУ?

ВИ МАЄТЕ МОЖЛИВІСТЬ ВЖЕ ЗАРАЗ ШУКАТИ ЇЇ НА РЕГУЛЯРНО
АКТУАЛІЗОВАНІЙ ІНТЕРНЕТ-СТОРІНЦІ

WWW.PRACPROCIZINCE.CZ

яка є частиною проекту Міністерства праці та соціальних справ
ЧР „Відбір кваліфікованих працівників з-за кордону”.

Ознайомтеся з пропозиціями безпосередніх працедавців!

БІЛЬШЕ ІНФОРМАЦІЇ ПРО ПРОЕКТ ЗНАЙДЕТЕ ТАКОЖ НА
WWW.IMIGRACECZ.ORG

ЧЕСЬКА РЕСПУБЛІКА ТА ВІСІМ ІНШИХ КРАЇН ЄС ГОТУЮТЬСЯ ДО ВСТУПУ У ШЕНГЕН

Розширення Шенгену приносить цілий ряд змін для громадян третіх країн, які перебувають або приїжджають на територію Чеської Республіки. **Починаючи з 31 грудня 2007 р. у Чеській Республіці застосовуватимуться спільні правила для в'їзду та короткочасного перебування іноземців, дійсні у теперішньому Шенгені.** Внутрішні кордони можна буде перетинати без прикордонного контролю, проте обов'язок подорожувати із дійсним проїзним документом залишається.

У випадку, якщо Ви є громадянином ЄС, Ісландії, Норвегії, Швейцарії або Ліхтенштейну

- умови для перебування на території Чеської Республіки для вас не зміняться.

У випадку, якщо Ви є громадянином третьої країни без візового обов'язку

- зможете перебувати у Чеській Республіці впродовж терміну, який загалом не перевищить 3 місяці перебування на всій території Шенгену протягом шестимісячного періоду від моменту першого в'їзду на територію Шенгену.

У випадку, якщо Ви є громадянином третьої країни, що підлягає візовому обов'язку

- чеська довгострокова віза, видана до 31 грудня 2007 р., залишиться надалі дійсною до вказаної у ній дати; така віза надаватиме лише право в'їзду на територію Чеської Республіки та перебування на ній, через територію інших шенгенських країн зможете транзитно проїжджати лише у напрямку до Чеської Республіки впродовж не більше 5 днів;
- чеська короткострокова віза, видана до 31 грудня 2007 р., залишиться надалі дійсною до вказаної у ній дати; така віза надаватиме лише право в'їзду на територію Чеської Республіки та перебування на ній, проте не даватиме можливості транзитно проїжджати через територію інших шенгенських країн;
- після 31 грудня у представництвах Чеської Республіки будуть видаватися шенгенські візи, які відповідно до умов даної візи даватимуть право подорожувати по Шенгені.

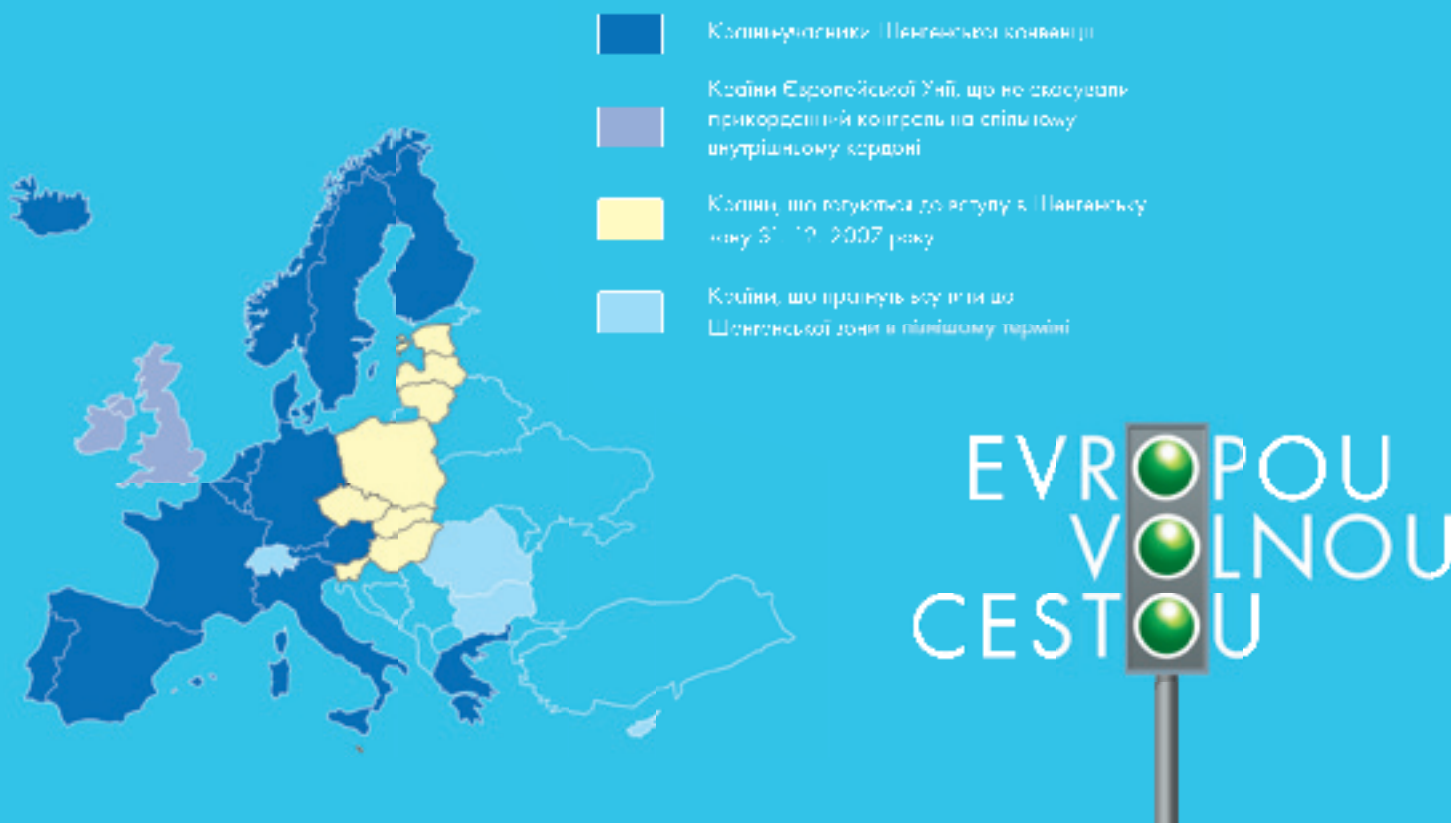
У випадку, якщо Ви є громадянином третьої країни із дозволом на проживання у Чеській Республіці

- зможете перебувати в інших країнах Шенгену без візи 3 місяці на підставі дійсного дозволу на проживання у Чеській Республіці.

Вільне пересування громадян третіх країн стосується осіб, які легально ступили на територію Шенгену та легально на ній перебувають. Дотримуйтеся, будь ласка, умов для в'їзду та перебування, тому що порушення їх у деяких випадках може призвести навіть до заборони перебування на території Шенгену. Починаючи з 1 вересня 2007 р. Чеська Республіка повністю використовує Шенгенську інформаційну систему, яка зокрема містить записи про громадян третіх країн, яким був заборонений в'їзд на територію Шенгену.

Умови для в'їзду та перебування громадян третіх країн відрізняються від умов для в'їзду та перебування громадян третіх країн, які одночасно є членами сім'ї громадян ЄС, Ісландії, Норвегії, Швейцарії або Ліхтенштейну. Довідайтеся про точну ситуацію, яка стосується Вашої особи. Інформацію Вам нададуть:

- довідковий номер поліції у справах іноземців (тел.: 974 841 356-357, e-mail: infoscpp@mvcz.cz, www.mvcz.cz)
- Міністерство закордонних справ www.mzv.cz
- www.euroskop.cz/schengen

Pojišťovna VZP, a.s.

Чи у вас легальне медичне страхування?

Легальний шлях до страхування

- Чи знаєте Ви, що іноземці повинні придбати договірне медичне страхування на території Чеської Республіки? У відповідності до закону, це можна зробити лише у продавця, який має реєстрацію Чеського національного банку. Йдеться або про чеські страхові компанії, або про страхові компанії в рамках Європейського Союзу, яким дозволено займатися підприємництвом у Чеській Республіці. Реєстрацію можна перевірити на сайті www.cnb.cz.
- Обходити закони за допомогою фіктивних доручень, виданих продавцеві, де вказано, що продавець укладає страхування від імені покупця, який перебуває за кордоном, – заборонено. Можна констатувати, що річна страховка вартістю в сотні крон є підозрілою. На підставі нелегального або недостатнього медичного страхування не можна отримати компенсацію витрат за послуги в закладах охорони здоров'я.
- Купуючи медичне страхування, будьте, будь-ласка, обережні, дотримуйтеся законів Чеської Республіки і не ризикуйте бути депортованим або оплатою лікарських послуг готівкою.
- У випадку медичного страхування іноземців варто покладатися на перевірену якість та традицію, запорукою якої є страхова компанія Pojišťovna VZP, a.s.
- СК Pojišťovna VZP, a.s. пропонує медичне страхування іноземців у відповідності до чинного законодавства, має тисячі прямих договорів з медичними установами та постійну професійну асистентську службу.
- Медичне страхування іноземців страхової компанії Pojišťovna VZP, a.s. можна придбати у філіях її материнської компанії VZP, або через уповноваженого посередника – Чеської фінансової та страхової служби.

VŠEOBECNÁ ZDRAVOTNÍ POJIŠŤOVNA
ČESKÉ REPUBLIKY

Česká finanční a pojišťovací služba, s.r.o.

www.pvzp.cz

e-mail: info@pvzp.cz

Одержати інформацію та укласти страховий договір можна в усіх філіях VZP та компанії Pojišťovna VZP, a.s., Янковцова 1566/2b, 170 00 Praha7, Телефон + 420 233 006 313, ел. пошта: info@pvzp.cz, www.pvzp.cz, або за допомогою нашого уповноваженого страхового посередника Чеської фінансової та страхової служби: Česká finanční a pojišťovací služba, U Divadla 152, 356 01 Sokolov, Тел: 352 689 917-8, ел. пошта: cfps@cfps.cz.